

Lönerapport 2020

Löner och löneutveckling år 1913–2019
efter klass och kön

Författare: Mats Larsson, Enheten för avtalsfrågor

Innehåll

Sammanfattning	2
1 Löner år 2019	3
<i>Lön efter klass, kön, sektor, ålder och region</i>	
2 Löneutveckling	10
<i>Löneutveckling år 2017-2019</i>	
<i>Real löneutveckling</i>	
<i>Löner år 1913-2019</i>	
3 Kvinnor och män	24
<i>Standardvägda löner</i>	
<i>Kvinnors lön i procent av mäns lön år 2000–2019</i>	
<i>Andel kvinnor och medellön efter sektor</i>	
<i>Löner för kvinnor och män år 1913–2019</i>	
Bilaga 1 Metod och dataunderlag	38
Bilaga 2 Månadslön för anställda efter klass, kön och sektor	40

Rapporten har utarbetats av LOs Enhet för avtalsfrågor

För ytterligare information kontakta
Mats Larsson, telefon 08-796 28 11

Sammanfattning

Medellönen för samtliga anställda var 34 700 kronor i månaden enligt 2019 års lönestatistik. För arbetare var medellönen 27 500 kronor och för tjänstemän 41 300 kronor. Medellönen var alltså 13 800 kronor, eller 50 procent, högre för tjänstemän än för arbetare.

De tre senaste åren, år 2017–2019, har medellönen för samtliga anställda ökat med 7,5 procent. För arbetare har lönerna ökat med 6,4 procent och för tjänstemän med 8,1 procent. I kronor motsvara det 1 660 kronor för arbetare och 3 100 kronor för tjänstemän.

Lönegapet mellan arbetare och tjänstemän har därmed ökat med cirka 1,7 procentenhet, eller drygt 1 400 kronor år 2017-2019. För hela 2000-talet har lönegapet ökat med cirka 12 procentenheter, eller drygt 7 300 kronor.

Kvinnor och män

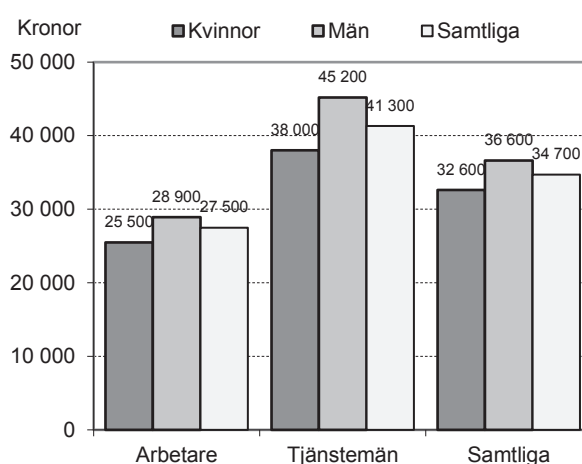
Medellönen för kvinnor var 32 600 kronor och för män 36 600 kronor år 2019. Medellönen är alltså 4 000 kronor, eller 12 procent, högre för män. Bland arbetare var skillnaden 3 400 kronor, 13 procent, och bland tjänstemän 7 200 kronor, 19 procent.

Löneskillnaden mellan kvinnor och män har minskat på 2000-talet. Minskningen har dock främst skett bland tjänstemännen och år 2017–2019 ökade medellönen bland tjänstemän med 9,4 procent för kvinnor och 6,7 procent för män. Bland arbetare ökade medellönen med 6,8 procent för kvinnor och 6,2 procent för män.

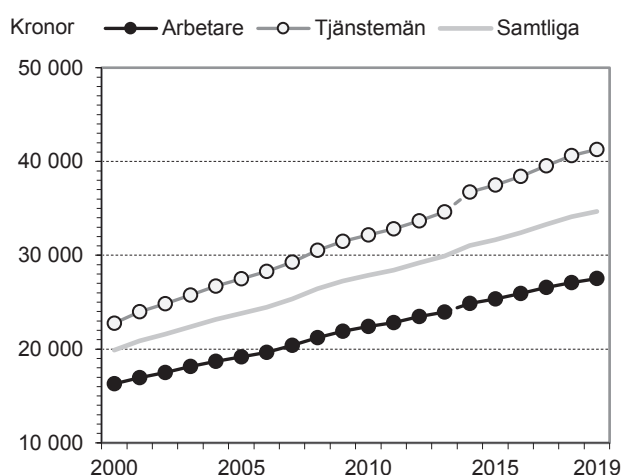
Reallöner

Reallönerna har ökat nästan varje år under 2000-talet och för år 2017-2019 så ökade reallönerna för arbetare med 0,6 procent och för tjänstemän med 2,3 procent. Totalt för hela 2000-talet så har reallönen ökat med 30 procent för arbetare och med 36 procent för tjänstemän år 2000–2019.

Månadslön efter klass och kön år 2019

Månadslön efter klass år 2000–2019

1

Löner år 2019

År 2019 var den genomsnittliga månadslönen för arbete på heltid 34 700 kronor för samtliga anställda. För anställda med arbetaryrken var månadslönen 27 500 kronor och för anställda med tjänstemannayrken 41 300 kronor. Medellönen var därmed i genomsnitt 13 800 kronor, 50 procent, högre för tjänstemän än för arbetare (se diagram 1.1 och tabell 1.1).

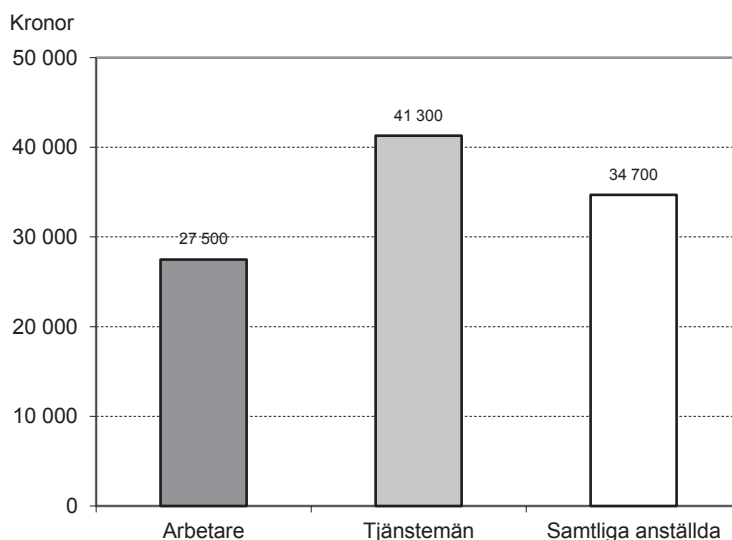
Detta framgår av LOs bearbetning av SCBs lönestrukturstatistik år 1994-2019.

Löneskillnaden var inte bara stor mellan arbetare och tjänstemän utan även mellan kvinnor och män liksom mellan olika sektorer, åldrar och regioner. Skillnaderna har dessutom ökat de senaste åren. Allt detta framgår av följande avsnitt.

Tabell 1.1 Månadslön efter klass och kön år 2019

	Arbetare	Tjänstemän	Samtliga
Samtliga	27 500	41 300	34 700
Kvinnor	25 500	38 000	32 600
Män	28 900	45 200	36 600

Diagram 1.1 Genomsnittlig månadslön efter klass år 2019

Dataunderlag och lönebegrepp

Rapportens dataunderlag är Statistiska centralbyråns lönestrukturstatistik år 1994-2019.

Lönebegrepp i rapporten är tid- och prestationslön (grundlön), helglön samt andra (fasta) löneförmåner. Rörliga tillägg, till exempel för obekväm arbetstid, skiftgång eller övertid, ingår inte i lönebegreppet. Timlöner är uppräknade till månadslön och deltidsarbete är uppräknad till heltid.

Mer om lönebegrepp och definitioner i Bilaga 1 Metod och dataunderlag.

Kvinnor och män

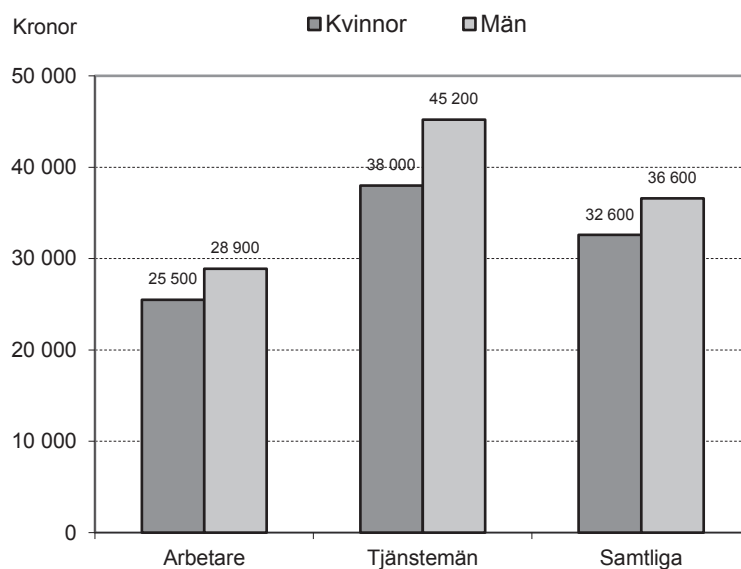
Kvinnor har lägre medellön än män. Bland samtliga anställda var medellönen för kvinnor 32 600 kronor och för män 36 600 kronor år 2019. Medellönen var alltså 4 000 kronor, eller 12 procent, högre för män än för kvinnor.

Löneskillnaden mellan kvinnor och män var större bland tjänstemän än bland arbetare. Bland arbetare var medellönen 25 500 kronor för kvinnor och 28 900 kronor för män, det vill säga 3 400 kronor, eller 13 procent, högre för män. Bland tjänstemän var medellönen 38 000 kronor för kvinnor och 45 200 kronor för män, det vill säga 7 200 kronor, eller 19 procent, högre för män än för kvinnor.

Löneskillnaden mellan kvinnor och män har dock minskat de tre senaste åren, år 2017-2019. Bland arbetare har löneskillnaden minskat med cirka 0,5 procentenheter, och bland tjänstemän med drygt två procentenheter (se diagram 1.2 och tabell 1.1).

I kapitel 3 ges en mer detaljerad beskrivning av löner och löneutveckling för kvinnor och män.

Diagram 1.2 Månadslön efter klass och kön år 2019

Sektor

En uppdelning av de anställda efter klass och sektor (se faktaruta) visar att medellönen var högst för tjänstemän inom Tillverkningsindustrin, 46 700 kronor, närmast följda av tjänstemän inom Byggnadsindustrin, 45 200 kronor, och Privat tjänsteproduktion, 42 500 kronor.

Sex sektorer
Tillverkningsindustri
Byggnadsindustri
Privat tjänsteproduktion
Stat
Kommun
Landsting

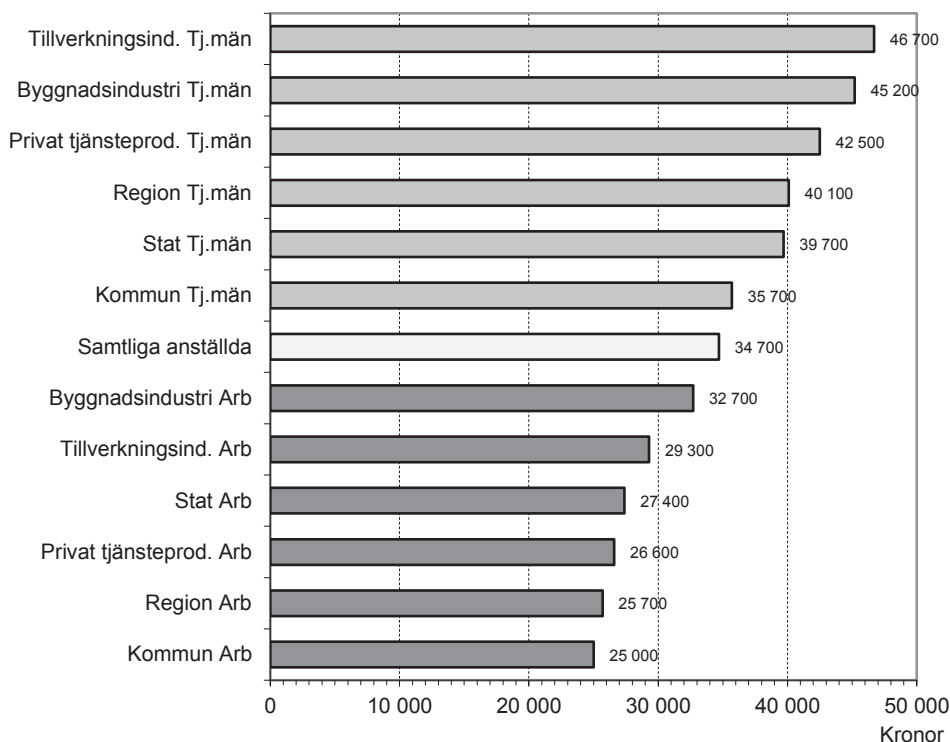
Därefter följer tjänstemännen inom de offentliga sektorerna Region, Stat och Kommun med 40 100 kronor, 39 700 kronor respektive 34 700 kronor.

Bland arbetare var medellönen högst inom Byggnadsindustrin med 32 700 kronor. Närmast därefter kom sektorerna Tillverkningsindustri med 29 300 kronor och Stat med 27 400 kronor i medellön.

Lägst medellön bland arbetare var det i sektorn Kommun med 25 000 kronor. Något högre medellön hade arbetarna inom Region, 25 700 kronor, och Privat tjänsteproduktion, 26 600 kronor (se diagram 1.3 och tabell 1.2).

Lönerna är alltså klart högre för tjänstemän än för arbetare inom samtliga sektorer. Räknat i kronor så var skillnaden störst i Tillverkningsindustrin där medellönen var 17 400 kronor, 59 procent, högre för tjänstemän än för arbetare. Minst löneskillnad var det i sektorn Kommun där medellönen var 10 700 kronor, 43 procent, högre för tjänstemän än för arbetare.

Diagram 1.3 Genomsnittlig månadslön år 2019
Arbetare och tjänstemän. Sex sektorer

Tabell 1.2 Månadslön efter klass, kön och sektor år 2019

Sektor	Arbetare			Tjänstemän			Samtliga anställda		
	Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga
Samtliga sektorer	25 500	28 900	27 500	38 000	45 200	41 300	32 600	36 600	34 700
Privat sektor	25 800	29 300	28 200	39 200	46 500	43 200	33 000	36 800	35 400
Tillverkningsindustrin	27 300	29 700	29 300	42 700	48 400	46 700	35 500	36 800	36 500
Byggnadsindustrin	29 000	32 800	32 700	38 300	48 000	45 200	35 700	35 600	35 600
Tjänsteproduktion	25 500	27 400	26 600	38 800	45 900	42 500	32 600	37 100	35 000
Offentlig sektor	25 100	25 400	25 200	36 600	40 500	37 700	32 100	35 300	33 000
Stat	25 900	28 400	27 400	38 200	41 600	39 700	37 400	39 400	38 400
Kommun	25 000	25 100	25 000	35 500	36 400	35 700	30 200	30 800	30 300
Landsting	25 800	25 300	25 700	37 800	48 100	40 100	34 900	42 600	36 600

23 sektorer

En mer detaljerad uppdelning av löntagarna på 23 sektorer (se faktaruta) visar än mer tydligt på tjänstemännens lönemässiga försprång. Inte inom någon av de 23 sektorerna var medellönen för arbetare högre än de 34 700 kronor som var medellönen för samtliga anställda. För tjänstemännen var medellönen däremot betydligt högre än så inom de flesta sektorer (se diagram 1.4).

Högst lön av alla hade tjänstemän inom sektorn Finans- och försäkringsverksamhet med 52 900 kronor i medellön. Därefter var det ett hopp ner med ett flertal tusenlappar till tjänstemän i Tillverkningsindustri och Information och kommunikation, vars medellöner var strax över 46 000 kronor, samt tjänstemän i Gruvor- och mineralutvinningsindustri och Byggindustri, med drygt 45 000 kronor i medellön.

För arbetare var det betydligt lägre medellöner som gällde och endast i tre sektorer var medellönen över 30 000 kronor. Det var i sektorerna Gruvor och mineralutvinningsindustri och Byggindustri, båda med 32 700 kronor i medellön, samt Energi och miljö, 31 400 kronor.

I resterande sektorer var medellönen för arbetare under 30 000 kronor. Lägst medellön var det i de tre sektorerna Barnomsorg, Utbildning (privat) samt Äldre- och handikappomsorg där medellönen för arbetare var mellan 24 200-24 900 kronor (se diagram 1.4).

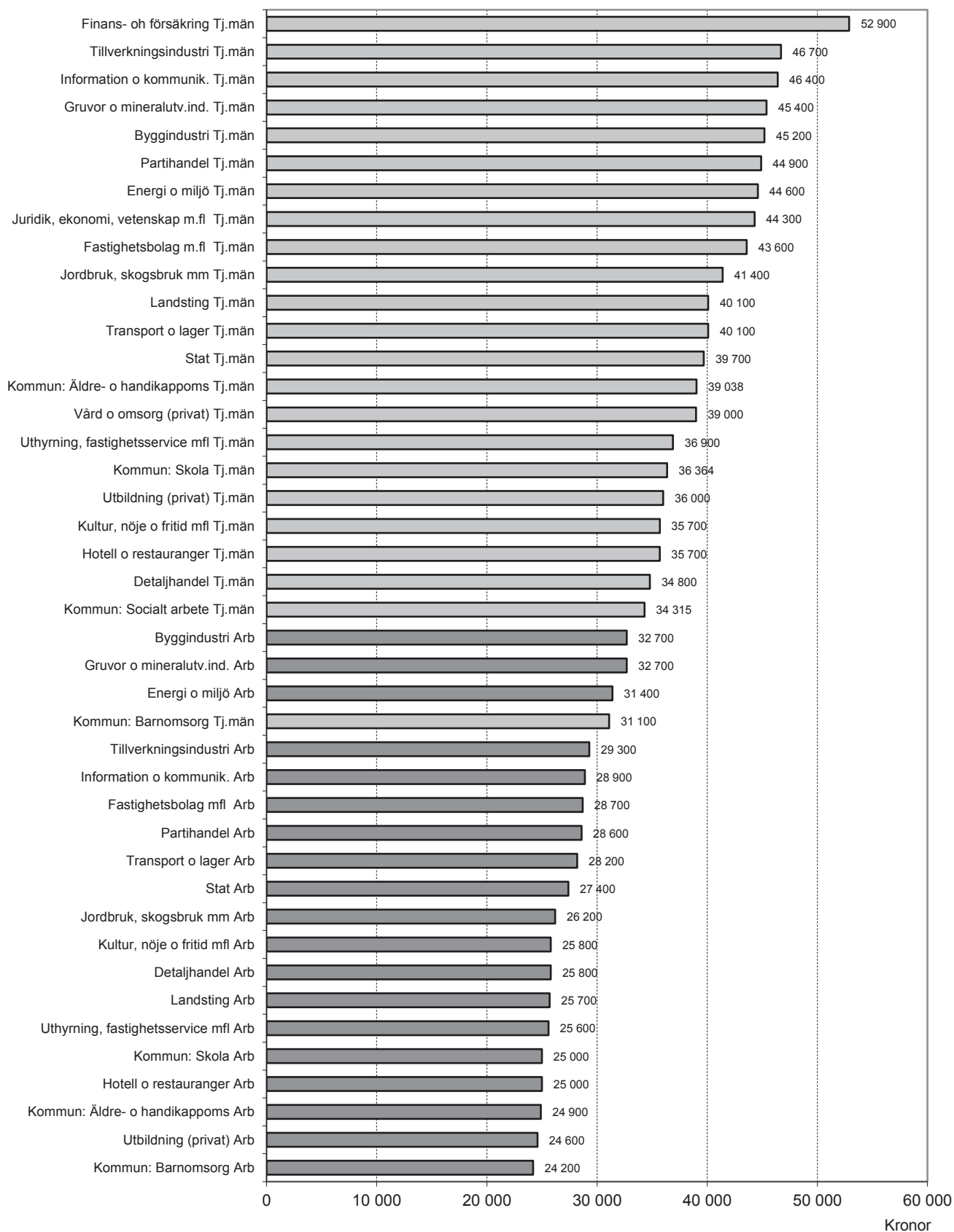
Privat sektor

A Jordbruk, skogsbruk och fiske
 B Gruvor och mineralutvinningsindustri
 C Tillverkningsindustri
 D+E Energi och miljö
 F Byggindustri
 G Handel och serviceverkstäder
 46 Partihandel
 47 Detaljhandel
 H Transport och magasinering
 I Hotell och restauranger
 J Information och kommunikation
 K Finans- och försäkringsverksamhet
 L Fastighetsbolag och fastighetsförvaltare
 M juridik, ekonomi, vetenskap och teknik
 N Uthyrning, fastighetsservice, resetjänster mfl
 P Utbildningsväsendet
 Q Vård och omsorg, socialtjänst
 R+S+T+U Kultur, nöje och fritid mfl

Offentlig sektor

Stat
 Kommun
 Äldre- o handikappomsorg
 Skola
 Barnomsorg
 Socialt arbete
 Region

Diagram 1.4 Månadslön efter klass och sektor år 2019
23 sektorer

Ålder

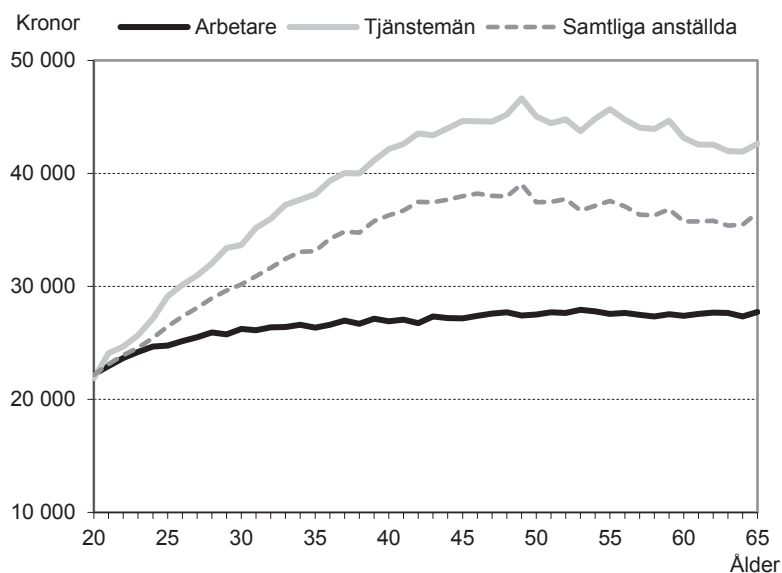
Arbetare och tjänstemän startar sina arbetsliv på ungefär samma lönenivå och år 2018¹ var medellönen för 20-åringar 22 200 kronor för arbetare och 21 900 kronor för tjänstemän, alltså 300 kronor högre för arbetare.

Linda 2018
Dataunderlaget i detta avsnitt är SCBs Linda-databas gällande år 2018.

Det var dock bara i arbetslivets absoluta början som lönerna var lite högre för arbetare än för tjänstemän. Redan bland 21-åringar var ordningen den omvända då medellönen var drygt 1 000 kronor högre för tjänstemän än för arbetare bland 21-åringar år 2018. Därefter, upp i åldrarna, ökar löneskillnaden snabbt och bland 30-39-åringar var medellönen cirka 11 000 kronor högre för tjänstemän än för arbetare och bland 40-49-åringar cirka 17 000 kronor högre. I slutet av 40-årsåldern kulminerar löneskillnaden och bland 50-59-åringar var löneskillnaden även den cirka 17 000 kronor för att därefter minska i 60-årsåldern till cirka 15 000 kronor (se diagram 1.7).

Löneskillnaden mellan arbetare och tjänstemän ökade alltså i takt med stigande ålder de första 30 åren i arbetslivet. Det var främst en effekt av att medellönen för tjänstemän ökade med stigande ålder de först 30 åren av arbetslivet medan medellönen för arbetare ökade med stigande ålder endast de först 10 åren av arbetslivet. Ökningstakten de 10 första åren var dessutom betydligt lägre för arbetare än för tjänstemän (se diagram 1.7).

Diagram 1.7 Månadslön efter klass och ålder år 2018¹

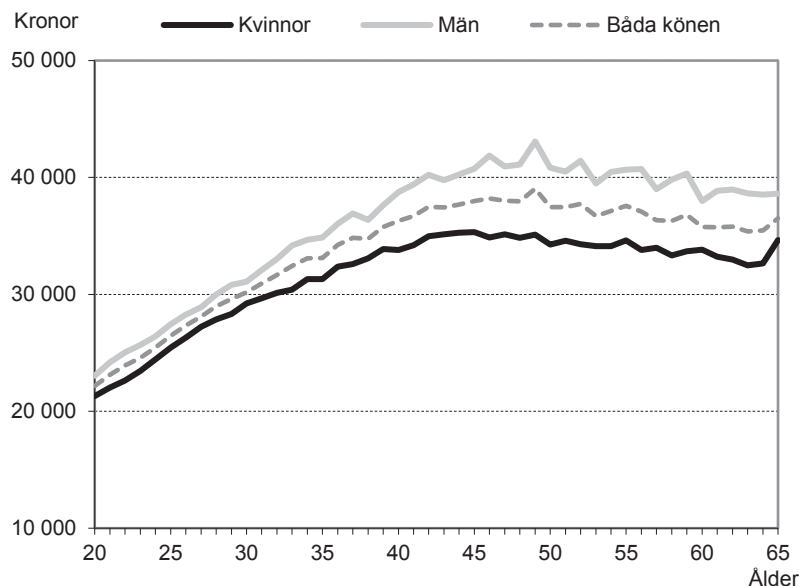
¹ Lönerna i avsnitten Lön efter ålder och Lön efter län gäller år 2018 och är därför inte fullt jämförbara med lönerna i övriga avsnitt som gäller år 2019

Män hade högre genomsnittlig månadslön än kvinnor i samtliga åldersgrupper år 2018. Redan i åldrarna 20-29 år var medellönen i genomsnitt drygt 2 000 kronor högre för män än för kvinnor i respektive ettårsgrupp bland samtliga anställda. Därefter ökade löneskillnaden upp i åldrarna och i 30-39-årsåldern var löneskillnaden i genomsnitt 3 300 kronor, i 40-49-årsåldern 5 700 kronor och i 50-59-årsåldern 6 200 kronor högre för män än för kvinnor i respektive ettårsgrupp. I åldersgrupperna 60-65 år minskade löneskillnaden ner till 5 200 kronor (se diagram 1.8).

Löneskillnaden mellan kvinnor och män efter ålder skiljer sig dock åt mellan arbetare och tjänstemän. Det gäller både löneskillnadens storlek och hur den är fördelad över åldrarna. Bland arbetare var löneskillnaden ungefär lika stor över hela yrkeslivet då det skiljer cirka 3 400 kronor, cirka 15 procent, till männens förmån i nästan alla ettårsklasser från 25 år och uppåt. För arbetare i åldern 20-24 år var löneskillnaden knappt en tusenlapp lägre, cirka 2 500 kronor eller cirka 11 procent (se diagram 1.9).

Bland tjänstemän var löneskillnaden mellan kvinnor och män i de flesta åldersgrupper betydligt större än bland arbetare, med undantag för de yngsta åldersgrupperna, 20-29 år, där medellönen var cirka 1 900 kronor, cirka 7 procent, högre för män än för kvinnor i respektive ettårsgrupp.

Diagram 1.8 Månadslön efter kön och ålder år 2018¹
Samtliga anställda

Upp i åldrarna ökade dock löneskillnaden mellan kvinnor och män bland tjänstemän i rask takt och i 30-39-årsåldern var löneskillnaden i genomsnitt 5 500 kronor, 16 procent, i respektive ett-årsklass. I 40-49-årsåldern ökade den till 9 200 kronor, 23 procent, i 50-59-årsåldern 11 200 kronor, 28 procent, och i 60-65-årsåldern var den 10 600 kronor, 28 procent, i respektive ettårsgrupp (se diagram 1.10).

Att löneskillnaden mellan kvinnor och män bland tjänstemännen ökade så pass mycket ända upp i 50-årsåldern visar att män uppenbarligen har en starkare lönekarriär över yrkeslivet än kvinnor. Medellönen ökar visserligen efter ålder ända upp till 45-årsåldern för både kvinnor och män men ökningstakten var högre för män än för kvinnor, framförallt i 30-39-årsåldern.

Diagram 1.9 Månadslön efter klass, kön och ålder år 2018¹
Arbetare

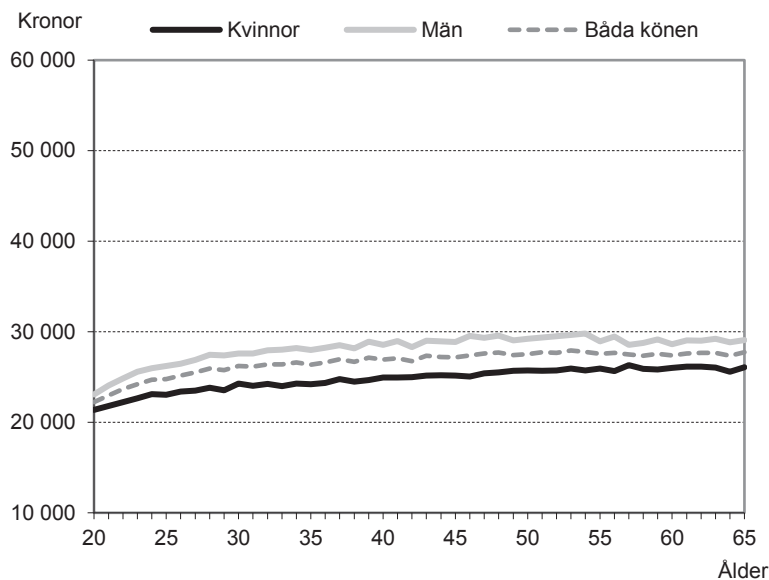
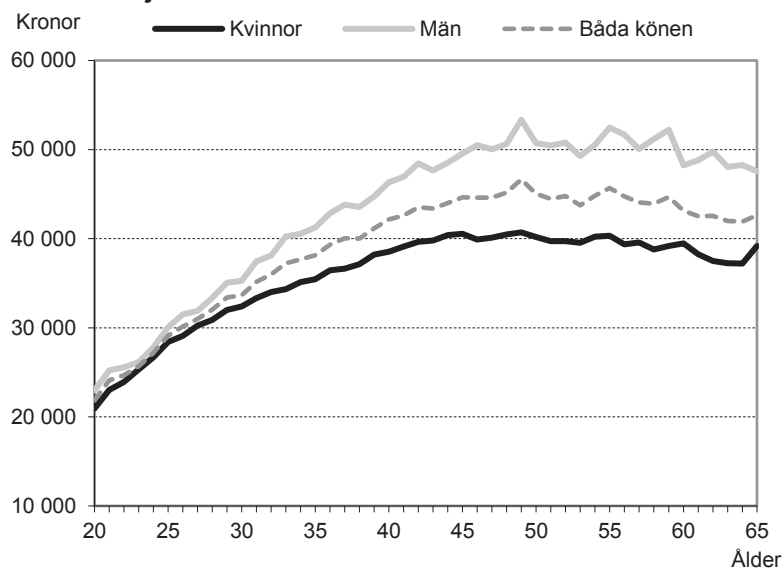

Diagram 1.10 Månadslön efter klass, kön och ålder år 2018¹
Tjänstemän

Region

Lönerna varierar mellan Sveriges 21 län. Det är dock främst Stockholms län som skiljer sig från övriga län.

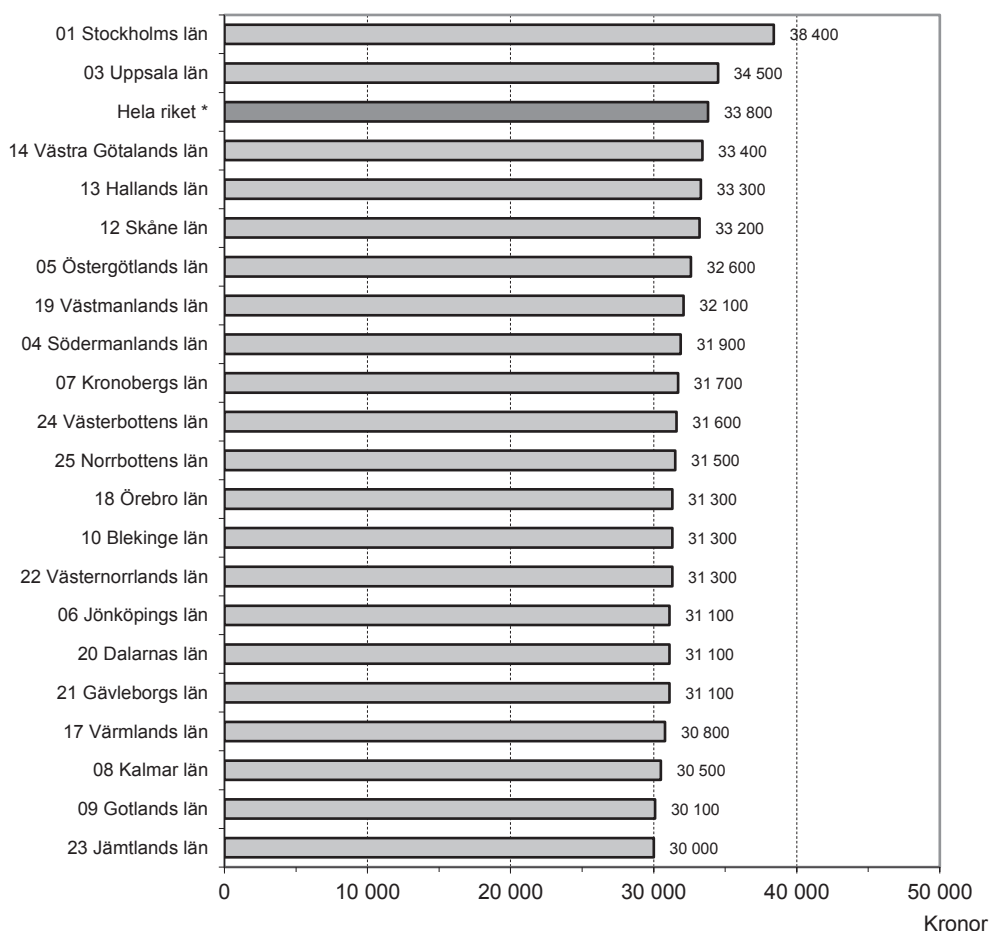
Linda 2018

Dataunderlaget i detta avsnitt är SCBs Linda-databas gällande år 2018.

I Stockholms län var den genomsnittliga månadslönen för samtliga anställda 38 400 kronor enligt 2018² års lönestatistik. Närmast efter kom Uppsala län med 34 500 kronor. Endast i dessa två län var medellönen högre än medellönen för hela riket, som var 33 800 kronor år 2018.

Lägst medellön var det i Gotlands län och i Jämtlands län där medellönen var 30 100 respektive 30 000 kronor (se diagram 1.11).

Diagram 1.11 Lön efter län år 2018². Samtliga anställda

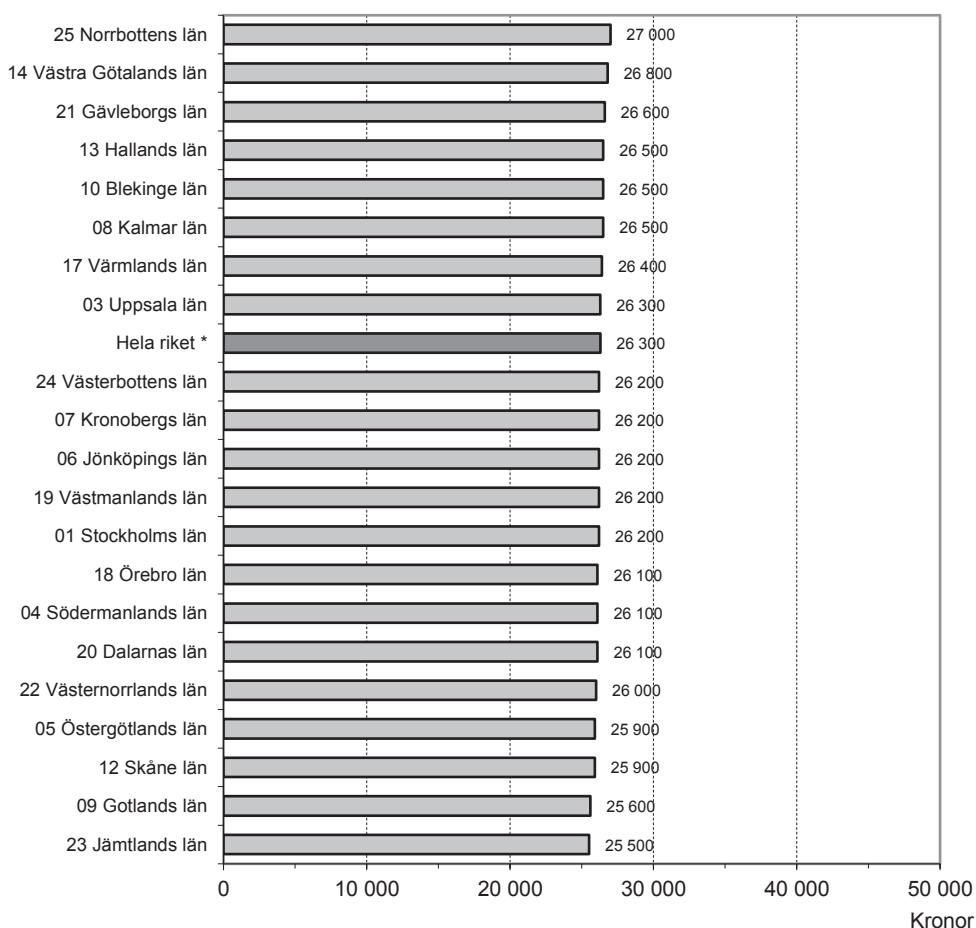

² Lönerna i avsnitten Lön efter ålder och Lön efter län gäller år 2018 och är därför inte fullt jämförbara med lönerna i övriga avsnitt som gäller år 2019

Bland arbetare var medellönen relativt jämnt fördelad mellan länen och i 18 av de 21 länen var medellönen för arbetare mindre än 500 kronor högre eller lägre än medellönen för samtliga arbetare, som var 26 300 kronor. Endast i ett län var medellönen för arbetare mer än 500 kronor högre än för samtliga arbetare och det var Norrbottens län där medellönen för arbetare var 27 000 kronor.

I två län var medellönen för arbetare mer än 500 kronor lägre än för samtliga arbetare och det var i Gotlands län och Jämtlands län där medellönen för arbetare var 25 600 kronor respektive 25 500 kronor år 2018 (se diagram 1.12).

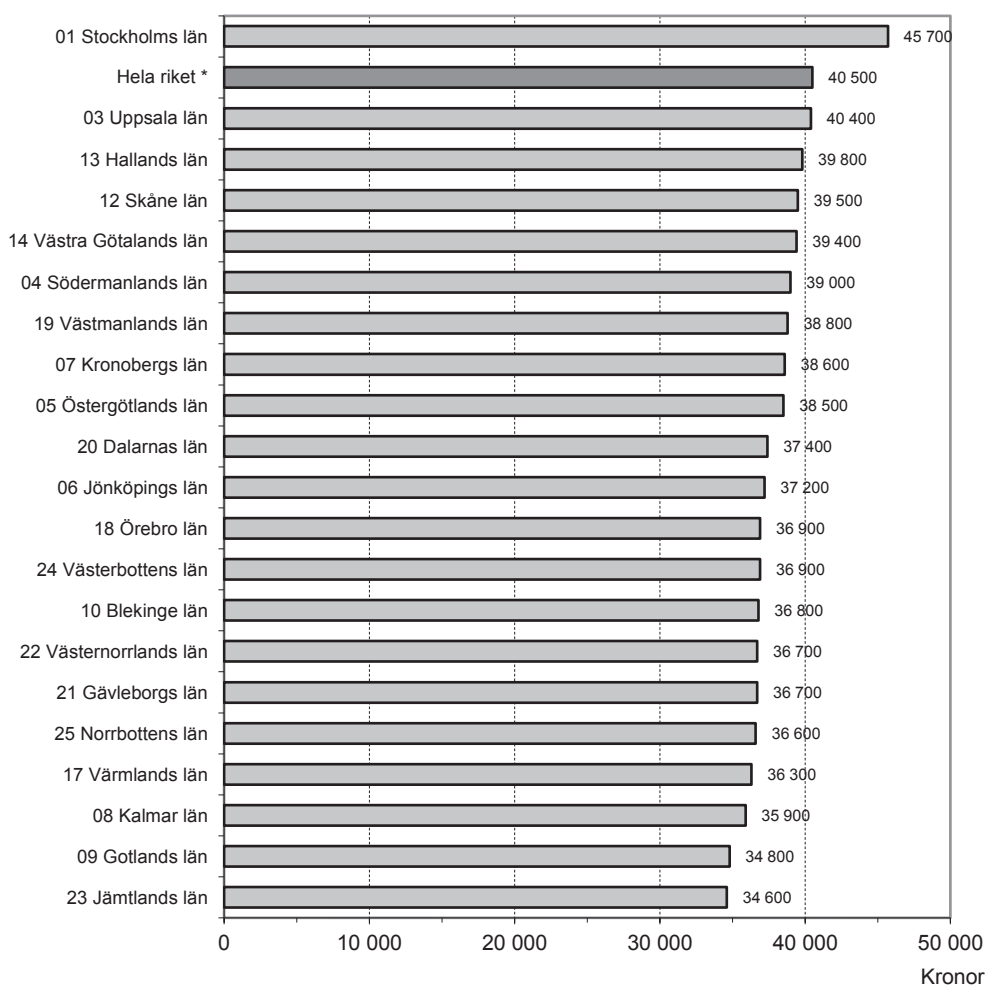
Diagram 1.12 Lön efter län år 2018². Arbetare

Bland tjänstemän var skillnaden i lön mellan länen större än bland arbetare. Det var dock främst Stockholms län som avvek från de övriga länen genom att ha en klart högre medellön än alla andra län. I Stockholms län var medellönen för tjänstemän 45 700 kronor och Stockholms län var därmed det enda länet där medellönen för tjänstemän var högre än medellönen för samtliga tjänstemän, som var 40 500 kronor. Närmast efter Stockholms län kom Uppsala län med 40 400 kronor och Hallands län med 39 800 kronor i medellön.

Lägst medellön för tjänstemän var det i Gotlands län och Jämtlands län där medellönen var 34 800 kronor respektive 34 600 kronor för tjänstemän år 2018 (se diagram 1.13).

Diagram 1.13 Lön efter län år 2018². Tjänstemän

2

Löneutveckling

På 2000-talet har den genomsnittliga månadslönen för samtliga anställda ökat från 19 900 till 34 700 kronor år 2000-2019. Medellönen har därmed ökat med 14 800 kronor, eller 74 procent.

Lönerna har dock ökat mer för tjänstemän än för arbetare. För arbetarna har medellönen ökat från 16 300 kronor till 27 500 kronor, en ökning med 11 200 kronor, eller 69 procent, medan medellönen för tjänstemän har ökat från 22 800 kronor till 41 300 kronor, en ökning med 18 500 kronor, eller 81 procent. Medellönen har alltså ökat med 7 300 kronor, eller drygt 12 procentenheter, mer för tjänstemän än för arbetare (se diagram 2.1 och tabell 2.1).

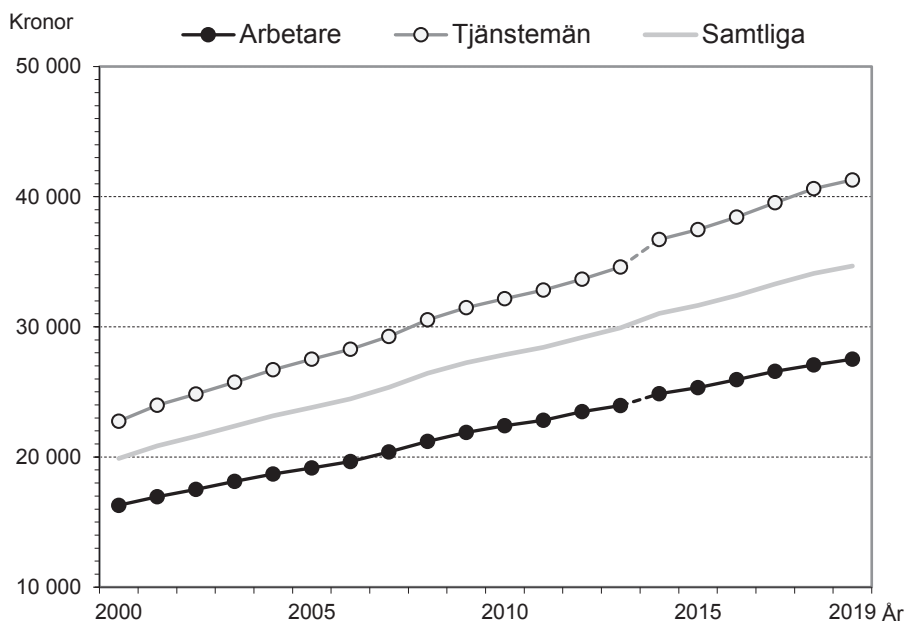
Tabell 2.1 Medellön och löneökning år 2000-2019

	Medellön		Löneökning år 2000-2019		
	År 2000	År 2019	Kronor	Procent*	Årstakt*
Arbetare	16 300	27 500	11 200	69	2,8
Tjänstemän	22 800	41 300	18 500	81	3,2
Samtliga	19 900	34 700	14 800	74	3,0

* Basår år 2000

Lönestatistiken innehåller dock ett tidsseriebrott år 2014 då ett antal metodförändringar genomfördes. Det gällde bland annat ny yrkeskodning som påverkade både antalet arbetare och tjänstemän och respektive medellön (se bilaga 1). I diagram 2.1 är trendbrottet markerat med streckade linjer. Om löneutvecklingen beräknas exklusive år 2014 så minskar skillnaden i löneutveckling mellan arbetare och tjänstemän till cirka 6 600 kronor, eller nio procentenheter, högre löneökning för tjänstemän än för arbetare år 2000-2019 exklusive år 2014.

Diagram 2.1 Genomsnittlig månadslön efter klass år 2000-2019

Lönegap i kronor

År 2000 var alltså månadslönen i genomsnitt 16 300 kronor för arbetare och 22 800 kronor för tjänstemän. Det vill säga 6 500 kronor högre för tjänstemän än för arbetare. Därefter har lönegapet räknat i kronor ökat med några hundralappar varje år och år 2019 hade lönegapet ökat till 13 800 kronor. Det vill säga drygt en fördubbling på 19 år (se diagram 2.2a).

Lönegap i procent

Lönegapet räknat i procent ger en mindre dramatisk bild av utvecklingen än lönegapet räknat i kronor. Räknat i procent så var lönegapet cirka 40 procent år 2000, det vill säga att medellönen var 40 procent högre för tjänstemän än för arbetare. År 2001-2008 ökade lönegapet till 44 procent för att därefter stabiliseras runt 44 procent år 2009-2013.

År 2014 skiftade lönegapet upp tre procentenheter till cirka 47 procent vilket främst var en effekt av metodförändringar i lönestatistiken (bl.a. ny yrkeskodning, se bilaga 1 Metod och dataunderlag). Lönegapet låg därefter kvar runt 47 procent ytterligare ett par år för att sen öka till cirka 50 procent år 2017-2019 (se diagram 2.2b).

Orsaken till att lönegapet räknat i kronor respektive procent ger olika bilder av utvecklingen beror på att medellönen varit så pass mycket högre för tjänstemän än för arbetare. Det har medfört att om medellönen ökat med *lika många procent* för både arbetare och tjänstemän så ökade medellönen med *fler antal kronor* för tjänstemän än för arbetare. Lönegapet har då ökat räknat i antal kronor men inte i procent.

Diagram 2.2a Lönegap mellan arbetare och tjänstemän år 2000–2019. Kronor

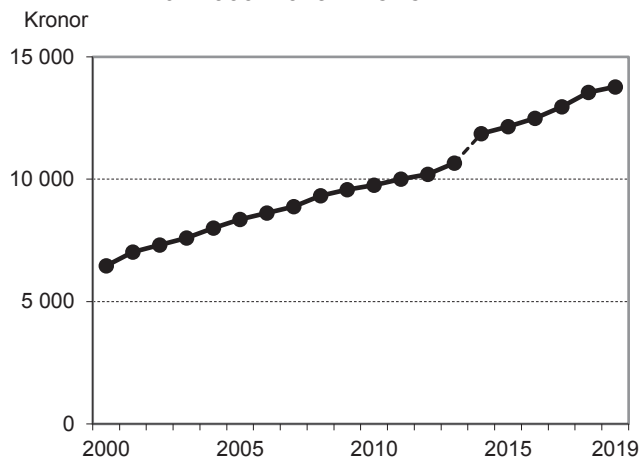
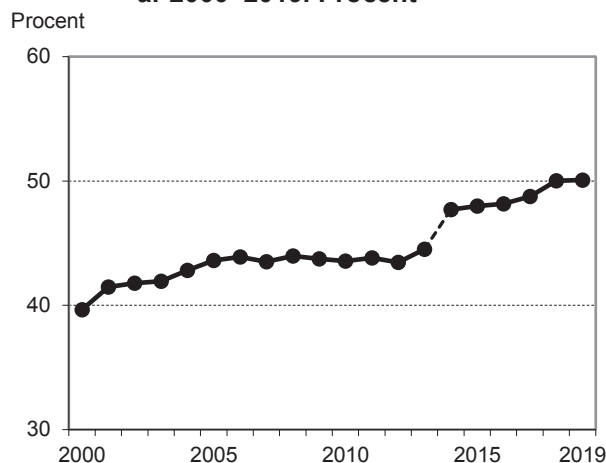

Diagram 2.2b Lönegap mellan arbetare och tjänstemän år 2000–2019. Procent

Löneutveckling år 2019

Det senaste året, år 2019, ökade medellönen för samtliga anställda med 2,0 procent. För arbetare ökade lönen med 1,8 procent och för tjänstemän med 2,1 procent. Denna löneökning gäller anställda i samtliga sektorer exklusive G Handel (se faktaruta).

Räknat i kronor ökade medellönen med 680 kronor för samtliga anställda. För arbetare ökade medellönen med 480 kronor och för tjänstemän med 850 kronor år 2019.

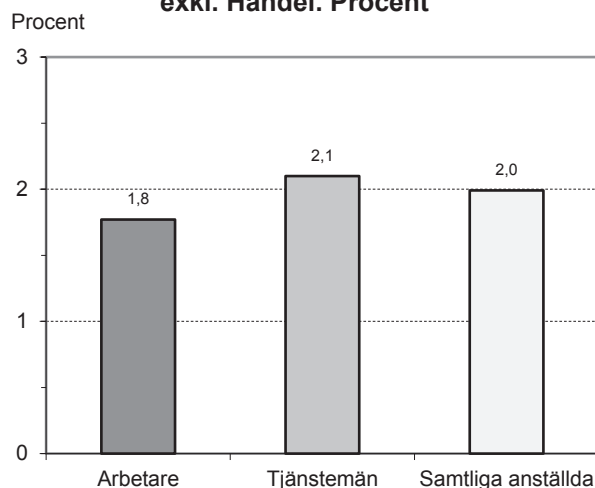
Skattningen av löneutvecklingen för ett enskilt år är dock relativt osäker bland annat för att lönerevisioner för ett visst år kan försenas eller tidigare läggas och därmed riskera att hamna i ”fel” mätperiod. En summerad löneutveckling för flera år ger vanligen en mer stabil och relevant bild av löneutvecklingen och därför redovisas den summerade löneutvecklingen för de tre senaste åren, år 2017-2019, i följande avsnitt.

Löneutveckling exklusive Handel

I 2020 års lönestrukturstatistik, gällande 2019 års löner, har SCB ändrat klassificeringen av några yrkesgrupper från att tidigare klassificeras som arbetare till att nu klassificeras som tjänstemän.

Detta har främst påverkat de skattade medellönerna i sektorn G Handel och där medfört att medellönen för arbetare respektive tjänstemän inte är jämförbara mellan år 2018 och 2019. Därför redovisas i denna rapport löneutveckling *exklusive* anställda i sektorn G Handel. Läs mer om detta nedan i avsnittet: Löneökning exklusive Handel.

Diagram 2.3 Löneökning efter klass år 2019 exkl. Handel. Procent

Löneutveckling år 2017-2019

De tre senaste åren, år 2017-2019, ökade medellönen för samtliga anställda (exkl. Handel) med 7,5 procent. För arbetare ökade medellönen med 6,4 procent och för tjänstemän med 8,1 procent (se diagram 2.4a).

Räknat i kronor ökade medellönen för samtliga anställda med 2 430 kronor. För arbetare ökade medellönen med 1 660 kronor medan medellönen för tjänstemän ökade med 3 100 kronor. Räknat i kronor så ökade alltså medellönen med 1 440 kronor mer för tjänstemän än för arbetare år 2017-2019 (se diagram 2.4b).

Avtal 2017-2019

De tre senaste åren, år 2017-2019, motsvarar ungefär den senaste 3-åriga avtalsperiod i flertalet kollektivavtal. De flesta avtal gällande något LO-förbund gav löneökningar på cirka 6,5 procent, eller cirka 1 700 kronor. Till detta kom en låglönesatsning som beräknades ge cirka 0,2 procentenheter samt Kommunals extra satsning på undersköterskor. I flertalet avtal avsattes dock cirka 0,5 procentenhet av de 6,5 procenten till höjda pensionsavsättningar.

Löneutvecklingen år 2017-2019 visar att lönerna för arbetare ökat ganska så exakt som vad avtalen gav. För tjänstemän ökade medellönen däremot klart mer än vad avtalen gav. I följande avsnitt visar det sig dock att detta främst kan härledas till offentlig sektor.

Diagram 2.4a Löneökning efter klass år 2017-2019 exkl. Handel. Procent

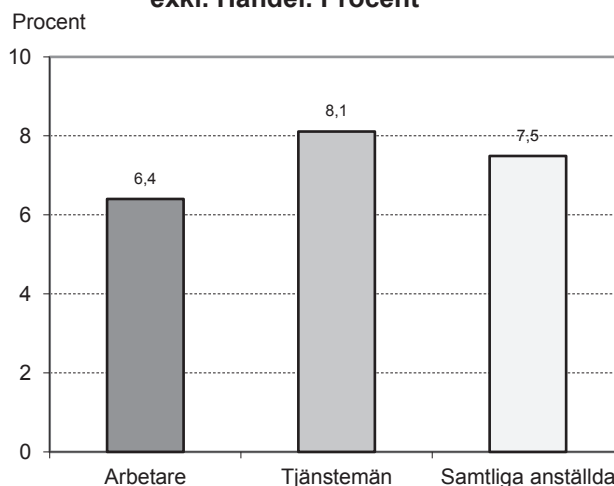
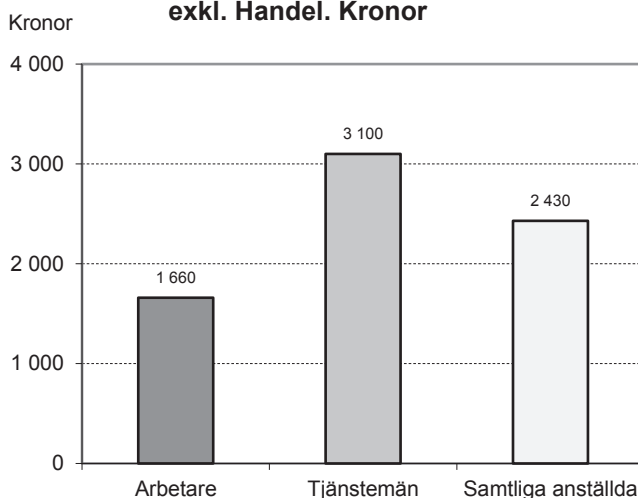

Diagram 2.4b Löneökning efter klass år 2017-2019 exkl. Handel. Kronor

Privat och offentlig sektor år 2017-2019

En uppdelning av de anställda på privat och offentlig sektor visar att lönerna ökat mer i offentlig sektor än i privat sektor år 2017-2019, bland såväl arbetare som tjänstemän.

Bland arbetare ökade medellönen med 7,1 procent i offentlig sektor och 6,2 procent i privat sektor. Bland tjänstemän ökade medellönen med 9,0 procent i offentlig sektor och 7,6 procent i privat sektor. Medellönen ökade alltså med knappt en procentenhet mer i offentlig sektor bland arbetare och med 1,4 procentenheter mer bland tjänstemän (se diagram 2.6a och tabell 2.2).

Även räknat i kronor så ökade medellönen mer inom offentlig sektor än inom privat sektor bland både arbetare och bland tjänstemän. Skillnaden inskränkte sig dock till 20 kronor mer bland arbetare och 40 kronor mer bland tjänstemän (se diagram 2.6b och tabell 2.2).

Löneskillnaden mellan privat och offentlig sektor har därmed minskat i såväl relativa som absoluta termer, bland både arbetare och tjänstemän, den senaste treåriga avtalsperioden.

Diagram 2.6a Löneökning efter klass och sektor år 2017-2019 exkl. Handel. Procent

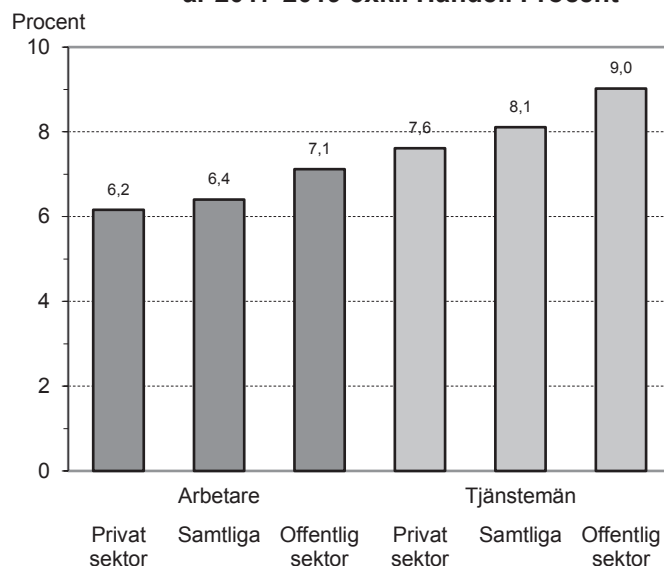
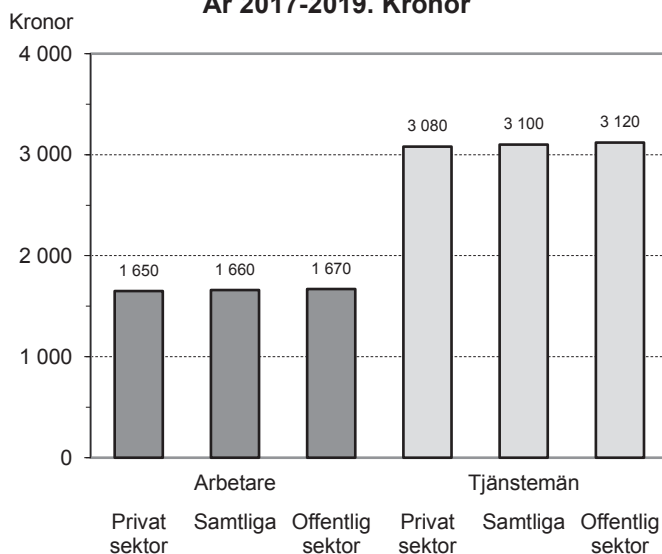

Diagram 2.6b Löneökning efter klass och sektor År 2017-2019. Kronor

Kvinnor och män år 2017-2019

År 2017–2019 ökade lönerna mer för kvinnor än för män bland såväl arbetare som tjänstemän. Bland arbetare blev det dock bara mer räknat i procent, inte räknat i kronor.

Bland samtliga anställda ökade medellönen för kvinnor med 8,9 procent och för män med 6,4 procent. Det vill säga med 2,5 procentenheter mer för kvinnor. Räknat i kronor ökade medellönen för samtliga kvinnor med 2 690 kronor och för män med 2 200 kronor, det vill säga 490 kronor mer för kvinnor. Lönegapet bland samtliga anställda har därmed minskat påtagligt de tre senaste åren räknat i såväl procent som i kronor (se diagram 2.5 a och b).

Det är dock främst bland tjänstemän som lönegapet minskat då medellönen för tjänstemän ökade med 8,9 procent för kvinnor och med 6,4 procent för män. I kronor ökade medellönen med 3 270 kronor för kvinnor och med 2 860 kronor för män år 2017-2019.

Även bland arbetare ökade medellönen mer för kvinnor än för män räknat i procent, 6,8 procent för kvinnor och 6,2 procent för män. Räknat i kronor så ökade dock medellönen mindre för kvinnor än för män, 1 630 kronor för kvinnor och 1 690 kronor för män år 2017-2019.

Sammantaget kan konstateras att det alltså pågår en långsam men tydlig utjämning av lönerna mellan kvinnor och män. De senaste åren har utjämningen dock främst skett bland tjänstemän medan den tycks ha stagnerat bland arbetare. Läs mer om detta i kapitel 3 Kvinnor och män.

Diagram 2.5a Löneökning efter klass och kön år 2017-2019 exkl. Handel. Procent

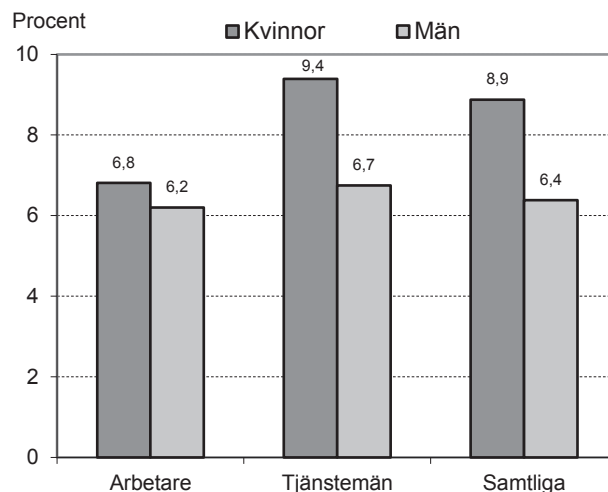
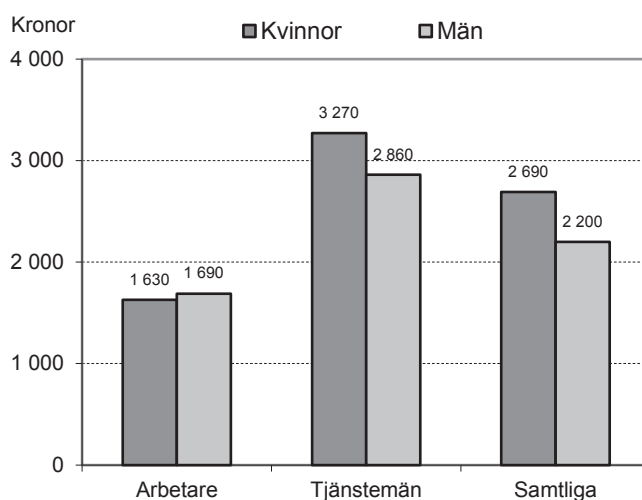

Diagram 2.5b Löneökning efter klass och kön år 2017-2019 exkl. Handel. Kronor

Klass, kön och sektor år 2017-2019

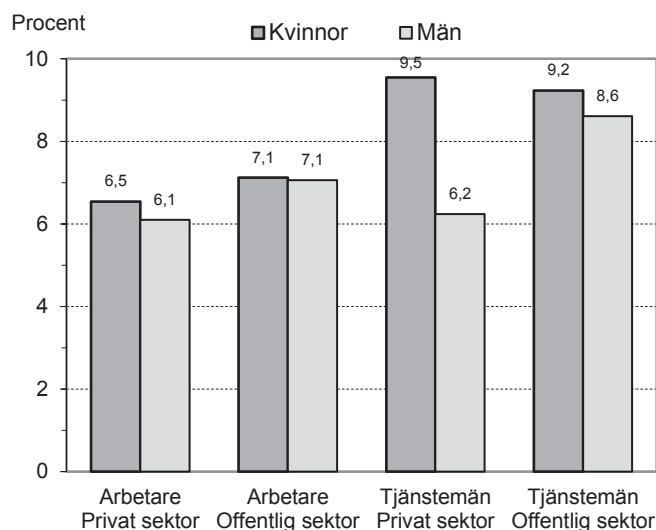
En fördelning efter klass, kön och sektor visar att lönerna ökat mer för kvinnor än för män i både privat och offentlig sektor bland såväl arbetare som tjänstemän. Skillnaden var dock större bland tjänstemän än bland arbetare.

Bland arbetare ökade medellönen med 7,1 procent i offentlig sektor för både kvinnor och män och i privat sektor med 6,5 procent för kvinnor och 6,1 procent för män år 2017-2019. Skillnaden mellan kvinnor och män kan tyckas marginell men eftersom nästan 80 procent av arbetarna i offentlig sektor var kvinnor så ger den högre löneökningen där genomslag för hela gruppen kvinnor bland arbetare (se diagram 2.7 och tabell 2.2).

Bland tjänstemän var skillnaden i löneökning mellan kvinnor och män större än bland arbetare. Det gällde främst inom privat sektor där medellönen ökade med 9,5 procent för kvinnor och med 6,2 procent för män, det vill säga hela 3,3 procentenheter mer för kvinnor. En stor del av detta förklaras av höga löneökningar inom den kvinnodominerade sektorn Utbildning där medellönen ökat med drygt tolv procent år 2017-2019.

Även inom offentlig sektor var det främst inom utbildningsverksamhet som lönerna ökade mest och för lärare i såväl gymnasieskola, grundskola som förskola, alla kvinnodominerade yrken, ökade medellönen med runt tio procent år 2017-2019.

Diagram 2.7 Löneökning efter klass, kön och sektor år 2017-2019 exkl. Handel. Procent

Tabell 2.2 Löneökning efter klass o sektor exklusive Handel. År 2017-2019

	Procent			Kronor		
	Arbetare	Tjänstemän	Samtliga	Arbetare	Tjänstemän	Samtliga
Samtliga sektorer (exkl. Handel)						
Män	6,2	6,7	6,4	1 690	2 860	2 200
Kvinnor	6,8	9,4	8,9	1 630	3 270	2 690
Samtliga	6,4	8,1	7,5	1 660	3 100	2 430
Privat sektor (exkl. Handel)						
Män	6,1	6,2	6,2	1 690	2 740	2 160
Kvinnor	6,5	9,5	8,6	1 590	3 440	2 670
Samtliga	6,2	7,6	7,0	1 650	3 080	2 360
Offentlig sektor						
Män	7,1	8,6	7,3	1 670	3 210	2 410
Kvinnor	7,1	9,2	9,2	1 670	3 090	2 710
Samtliga	7,1	9,0	8,5	1 670	3 120	2 570

Löneökning exklusive Handel

Sektorn G Handel skiljer från andra sektorer genom att medellönen ökade relativt lite mellan år 2018 och 2019. För tjänstemän inom Handel till och med minskade medellönen enligt SCBs lönestrukturstatistik.

Förklaringen till detta är att SCB (på uppdrag av Medlingsinstitutet, som är statistikansvarig myndighet) valt att ändra klassificeringen av några yrkesgrupper från att tidigare klassificeras som arbetare till att klassificeras som tjänstemän från och med år 2019. Detta har påverkat medellönen framförallt i sektorn G Handel och medfört att medellönen för varken arbetare eller tjänstemän är jämförbar mellan år 2018 och 2019. Med anledning av detta så redovisas i denna rapport löneutveckling *exklusive* anställda i sektorn G Handel.

I tabell 2.3 redovisas löneökningstal för år 2017-2019 skattade med och utan sektorn Handel. Som framgår av tabellen höjs löneökningstalet för samtliga anställda med cirka 0,5 procentenheter, från 7,0 till 7,5 procent, om sektorn Handel exkluderas. För arbetare höjs löneökningstalet med cirka 0,3 procentenheter och för tjänstemän med cirka 0,6 procentenheter i privat sektor.

Löneökningstalen för anställda i *privat sektor* påverkas ännu mer om sektorn Handel ingår eller inte. För samtliga anställda i privat sektor höjs löneökningstalet med cirka 0,6 procentenheter, från 6,4 till 7,0 procent, om sektorn Handel exkluderas. För arbetare höjs löneökningstalet med cirka 0,4 procentenheter och för tjänstemän med cirka 0,9 procentenheter i privat sektor.

Utifrån ovan så är det i föreliggande rapport löneökningstal *exklusive* sektorn Handel som redovisas då detta bedöms ge den mest relevanta bilden av löneutvecklingen efter klass och kön år 2017-2019.

Tabell 2.3 Löneökningstal med och utan sektorn Handel. År 2017-2019. Procent

	Arbetare	Tjänstemän	Samtliga
Samtliga sektorer inkl. Handel			
Män	5,9	6,2	6,0
Kvinnor	6,5	8,8	8,3
Samtliga	6,1	7,5	7,0
Samtliga sektorer EXKL. Handel			
Män	6,2	6,7	6,4
Kvinnor	6,8	9,4	8,9
Samtliga	6,4	8,1	7,5
Privat sektor inkl. Handel			
Män	5,7	5,7	5,7
Kvinnor	6,0	8,5	7,6
Samtliga	5,8	6,7	6,4
Privat sektor EXKL. Handel			
Män	6,1	6,2	6,2
Kvinnor	6,5	9,5	8,6
Samtliga	6,2	7,6	7,0

De bör noteras att detta enbart gäller löneökningstalen. De *medellöner* som redovisas i rapporten för samtliga anställda och anställda i privat sektor är *inklusive* anställda i sektorn Handel. Det kan även noteras att löneökningstalen för offentlig sektor inte påverkas av sektorn Handel eftersom Handel enbart tillhör privat sektor.

Real löneutveckling

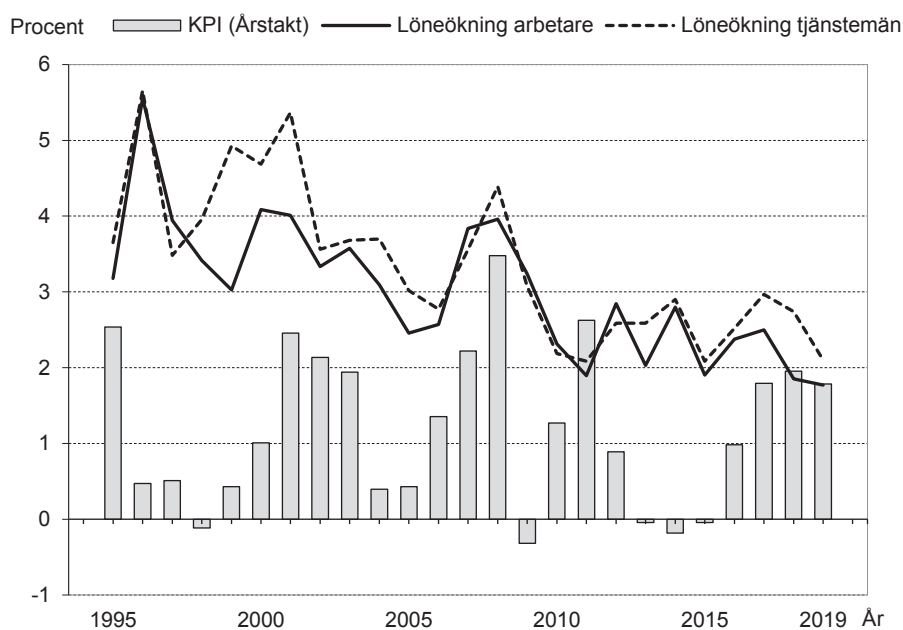
För att få en mer komplett bild av löneutvecklingen bör även inflationen beaktas. Därför redovisas här den så kallade reala löneutvecklingen, det vill säga nominell löneutveckling minus inflation. Inflationen är uppskattad enligt SCBs konsumentprisindex (KPI).

År 2019 ökade konsumentpriserna med 1,8 procent enligt KPI. Samtidigt ökade medellönen för samtliga anställda med 2,0 procent. Medellönen ökade alltså med 0,2 procentenhet mer än vad priserna ökade och reallönerna ökade därmed med i genomsnitt cirka 0,2 procent.

Reallönen ökade dock bara för tjänstemän då medellönen för tjänstemän ökade med 2,1 procent medan den för arbetare ökade med 1,8 procent, det vill säga lika mycket som KPI ökade år 2019. Totalt för den senaste 3-årsperioden, år 2017-2019, så har dock reallönen ökat för både arbetare och tjänstemän. För arbetare har reallönen ökat med cirka 0,6 procent och för tjänstemän med 2,3 procent.

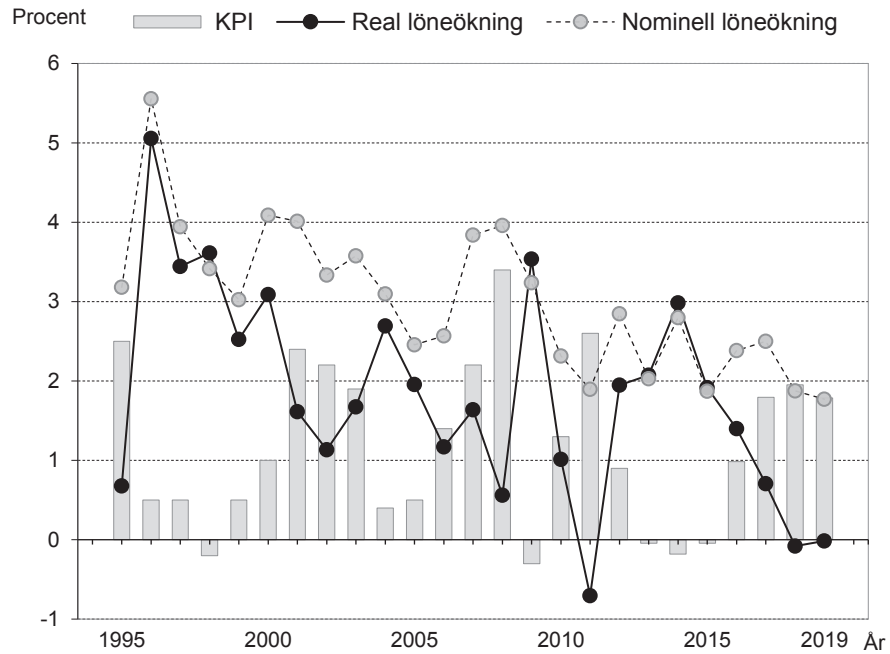
På 2000-talet har reallönerna ökat påtagligt för både arbetare och tjänstemän. Totalt för år 2000-2019 ökade reallönerna med cirka 30 procent för arbetare och med cirka 36 procent för tjänstemän. I årstakt blir det 1,6 procent per år för arbetare och 1,9 procent för tjänstemän (se diagram 2.9 och 2.10).

**Diagram 2.9 Löneökningstakt (nominell) och inflationstakt (KPI)
År 1995-2019***

* År 1995-2019 är löneökningstakten beräknad enligt SCBs Lönestrukturstatistik med undantag för år 2014 då den är beräknad enligt MIs Konjunkturlönestatistik. Detta på grund av byte av yrkeskodning i lönestrukturstatistiken år 2014.

**Diagram 2.10 Real och nominell löneökning och inflation enligt KPI
år 1995-2019*. Arbetar**

* År 1995-2019 är löneökningstakten beräknad enligt SCBs Lönestrukturstatistik med undantag för år 2014 då den är beräknad enligt MIs Konjunkturlönestatistik. Detta på grund av byte av yrkeskodning i lönestrukturstatistiken år 2014.

Löner år 1913-2019

För att ge löneutvecklingen ett historiskt perspektiv så redovisas här löneutvecklingen inom gruv- och tillverkningsindustrin år 1913–2019 efter klass och kön.

År 1913 var medellönen för arbetare inom gruv- och tillverkningsindustrin 42 öre i timmen. År 2019, 105 år senare, hade lönen ökat till 184 kronor i timmen. I månadslön motsvarar det 85 kronor år 1913 och 31 300 kronor år 2019.

Löner år 1913-2019

Mätperiod: År 1913 är det första året som den officiella lönestatistiken publicerats i samlad form vilket därmed avgränsar mätperioden.

Population: Anställda inom gruv- och tillverkningsindustri exklusive minderåriga.

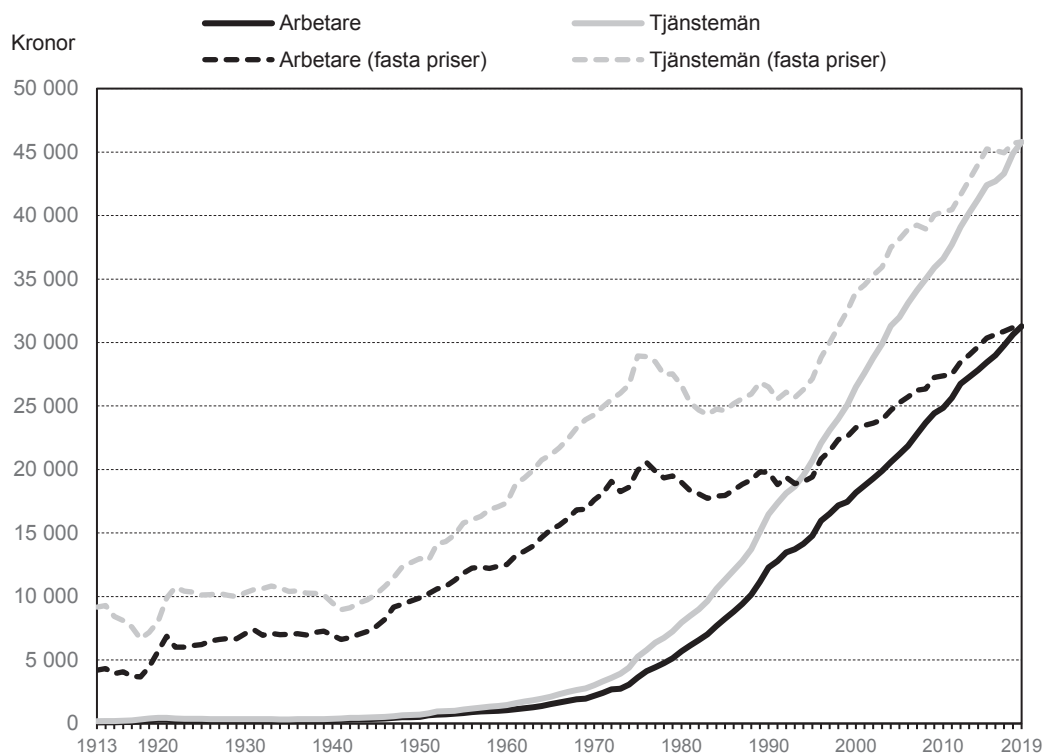
Lönebegrepp: Lön för arbetad tid inklusive rörliga lönetillägg (ob-, skifttillägg m.fl.).

Källa: Statistiska centralbyrån, Socialstyrelsen samt egna beräkningar

För tjänstemän inom gruv- och tillverkningsindustrin har den genomsnittliga månadslönen ökat från 186 kronor år 1913 till 45 800 kronor år 2019.

En krona var dock betydligt mer värd år 1913 än idag, närmare bestämt 49 gånger mer enligt Statistiska centralbyråns konsumentprisindex (KPI). Det innebär att en viss vara som kostade en krona år 1913 kostade 49 kronor år 2019. För att göra lönerna jämförbara med prisutvecklingen över tid så bör lönerna räknats om till fasta priser och i diagram 2.11 redovisas genomsnittlig månadslön för arbetare och tjänstemän år 1913-2019 i såväl löpande som fasta (2019 års) priser.

Diagram 2.11 Månadslön för arbetare och tjänstemän inom gruv- och tillverkningsindustri år 1913-2019

I löpande priser var alltså månadslönen för en industriarbetare 85 kronor år 1913. Omräknat till 2019 års penningvärde motsvarar det 4 205 kronor. För tjänstemän motsvarar 1913 års månadslön på 186 kronor av 9 170 kronor i 2019 års penningvärde.

Räknas lönerna för samtliga år om till 2019 års priser framträder inte bara högre lönenivåer utan även en helt annan utveckling över tid där perioder med relativt stabil uppgång varvas med mer instabila perioder där lönerna tidvis minskade, vilket framgår av diagram 2.11.

I mätperiodens början var Sverige mitt uppe i en industriell expansion och brist på arbetskraft medförde att lönerna steg kraftigt. Priserna ökade dock ännu mer och reallönerna minskade. Införandet av 48 timmars arbetsvecka och en restriktiv penningpolitik fick dock lönerna att skjuta i höjden och år 1918-1920 ökade reallönen med drygt 50 procent.

I början av 1920-talet medförde dock en ekonomisk kris att lönerna minskade såväl nominellt som reallt. Lönerna stabiliserade sig dock efter något år runt 220 kronor i månaden för arbetare och runt 360 kronor för tjänstemän, vilket motsvarar drygt 6 000 resp. 10 000 kronor i 2019 års priser. Lönerna låg därefter ungefär på den nivån i nästan 20 år, fram till 1940-talet.

Efter andra världskriget följde en drygt 25 år lång period av stark ekonomisk tillväxt och i takt med den så ökade lönerna. Månadslönen för en industriarbetare steg från 364 kronor år 1945 till 2 182 kronor år 1970. I 2019 års priser motsvaras detta av att reallönen ökade från 7 600 till 17 600 kronor år 1945–1970. En ökning med 130 procent, eller 3,4 procent per år i 25 års tid.

På 1970-talet avstannade den ekonomiska tillväxten och följdes av närmare 20 års inflationsekonomi där såväl löner som priser ökade kraftigt. Det medförde att reallönerna stagnerade och i fasta priser låg medellönen för arbetare runt 19 000 kronor år 1975-1995. Detta trots att lönerna nominellt ökade med drygt 300 procent, från 3 621 till 14 800 kronor samma period.

I början av 1990-talet medförde den så kallade 90-talskrisen slutet på inflationsekonomi och Sverige lämnade den fasta kronkursen och Riksbanken införde ett inflationsmål på två procent per år som gäller än idag. Inflationen har dock sällan nått upp till två procent utan har i genomsnitt varit 1,3 procent per år de senaste 20 åren. Samtidigt har lönerna ökat med cirka 3,0 procent i årstakt för arbetare och cirka 3,1 procent för tjänstemän och reallönen har därmed ökat med cirka 1,7 procent för arbetare och 1,8 procent för tjänstemän år 1999-2019.

Lönegapet lika stort idag som på 1930-talet

Lönerna har alltid varit högre för tjänstemän än för arbetare. För drygt 106 år sedan, år 1913, var dock lönegapet betydligt större än idag och inom gruv- och tillverkningsindustrin var medellönen drygt dubbelt så hög, 118 procent högre, för tjänstemän än för arbetare.

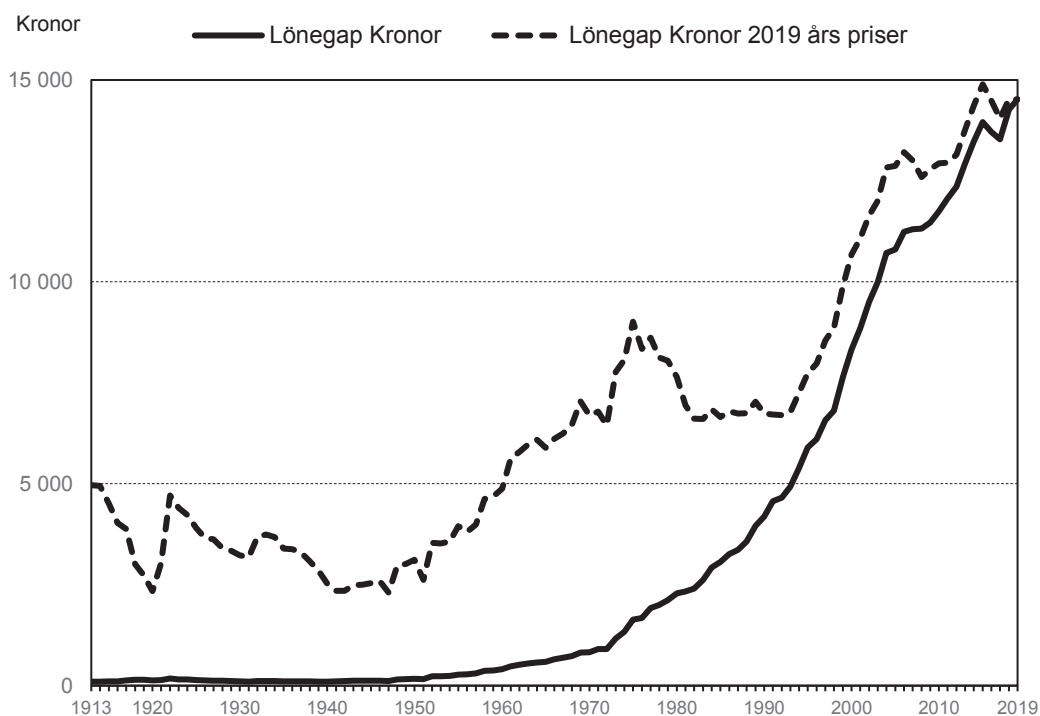
Därefter minskade lönegapet och i mitten av 1930-talet hade det halverats till cirka 50 procent. Till detta bidrog införandet av 48 timmars arbetsvecka men även stor efterfrågan på industriarbetare.

På 1940-talet minskade lönegapet ytterligare och år 1945 hade det minskat till 33 procent och den nivån fortsatte att gälla till mitten av 1950-talet för att på 1960- och 1970-talen åter öka till 40-45 procent.

Industrin vs samtliga sektorer

Löneutvecklingen år 1913-2018 enligt detta avsnitt gäller enbart anställda inom gruv- och tillverkningsindustrin. En jämförelse av löneutvecklingen inom gruv- och tillverkningsindustrin med löneutvecklingen för samtliga anställda i samtliga sektorer år 1994-2014, redovisad i Lönerapport år 2014 (LO 2015), visar dock att löneutveckling för anställda inom gruv- och tillverkningsindustrin tycks överensstämma väl med löneutvecklingen för samtliga anställda i samtliga sektorer hela perioden 1913-2017, såväl för arbetare som för tjänstemän.

Diagram 2.12 Lönegap i kronor mellan arbetare och tjänstemän inom industrin
År 1913-2019 i löpande och fasta (2019 års) priser

Under 1980-talets inflationsekonomi ökade de nominella lönerna kraftigt i antal kronor för både arbetare och tjänstemän och lönegapet minskade återigen ner till 34 procent år 1990.

Arbetsmarknadskrisen i början av 1990-talet medförde att arbetslösheten tredubblades på kort tid. Den drabbade dock främst arbetare och lönemässigt hade arbetarna svårt att hålla jämn takt med tjänstemännen och lönegapet ökade i rask takt år 1990-2005 och kulminerade på drygt 50 procent år 2005. Därefter har lönegapet minskat i långsam takt ner till de 46 procent som gällde år 2019 (se diagram 2.12 och 2.13).

**Diagram 2.13 Lönegap i procent mellan arbetare och tjänstemän inom industrin
År 1913-2019**

3

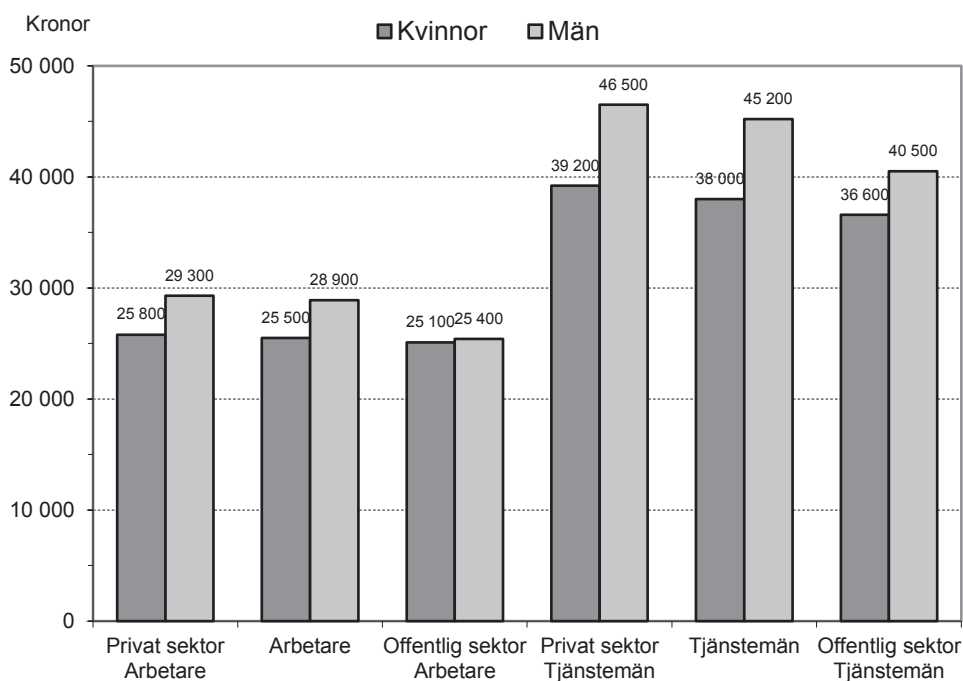
Kvinnor och män

Den genomsnittliga månadslönen för kvinnor var 32 600 kronor och för män 36 600 kronor år 2019. Medellönen för kvinnor var därmed 4 000 kronor lägre än för män. Räknat i procent så motsvarade medellönen för kvinnor 89 procent av medellönen för män.

Fördelat på arbetare och tjänstemän så var löneskillnaden mellan kvinnor och män mindre bland arbetare än bland tjänstemän. Bland arbetare var medellönen 25 500 kronor för kvinnor och 28 900 kronor för män. Det vill säga 3 400 kronor lägre för kvinnor än för män och i procent motsvarade kvinnors medellön 88 procent av medellönen för män bland arbetare.

Bland tjänstemän var medellönen 38 000 kronor för kvinnor och 45 200 kronor för män, en skillnad på 7 200 kronor till kvinnornas nackdel. Räknat i procent motsvarade kvinnornas medellön 84 procent av mäns medellön bland tjänstemän (se diagram 3.1 och tabell 3.1).

Diagram 3.1 Genomsnittlig månadslön efter klass, kön och sektor år 2019

Löneskillnaden mellan kvinnor och män var mindre i offentlig sektor än i privat sektor. Minst löneskillnad var det bland arbetare i offentlig sektor där medellönen var 300 kronor lägre för kvinnor än för män. Bland arbetare i privat sektor var löneskillnaden betydligt större, 3 500 kronor lägre för kvinnor än för män. Räknat i procent motsvaras detta av att kvinnors medellön var 99 procent av männens medellön i offentlig sektor och 88 procent i privat sektor.

Även bland tjänstemän var löneskillnaden mellan kvinnor och män mindre i offentlig sektor än i privat sektor. I offentlig sektor var medellönen 3 900 kronor lägre för kvinnor än för män och i privat sektor 7 300 kronor lägre. I procent motsvarade kvinnors medellön 90 procent av medellönen för män i offentlig sektor och 84 procent i privat sektor (se tabell 3.1).

Tabell 3.1 Månadslön för kvinnor och män år 2019 samt kvinnors lön i procent av mäns lön - med och utan standardvägning efter yrke

	Arbetare				Tjänstemän				Samtliga anställda			
	Kvinnor	Män	Kvinnors lön i % av mäns lön		Kvinnor	Män	Kvinnors lön i % av mäns lön		Kvinnor	Män	Kvinnors lön i % av mäns lön	
			Ej stand. vägt	Stand. vägt *			Ej stand. vägt	Stand. vägt *			Ej stand. vägt	Stand. vägt *
Samtliga sektorer	25 500	28 900	88	98	38 000	45 200	84	95	32 600	36 600	89	96
Privat sektor	25 800	29 300	88	96	39 200	46 500	84	93	33 000	36 800	90	94
Offentlig sektor	25 100	25 400	99	103	36 600	40 500	90	100	32 100	35 300	91	101
Därav: Stat	25 900	28 400	91	97	38 200	41 600	92	97	37 400	39 400	95	97
Kommun	25 000	25 100	100	103	35 500	36 400	98	101	30 200	30 800	98	102
Landsting	25 800	25 300	102	103	37 800	48 100	79	99	34 900	42 600	82	99

* Standardvägningen är beräknad efter klass, sektor och yrke

Standardvägda löner

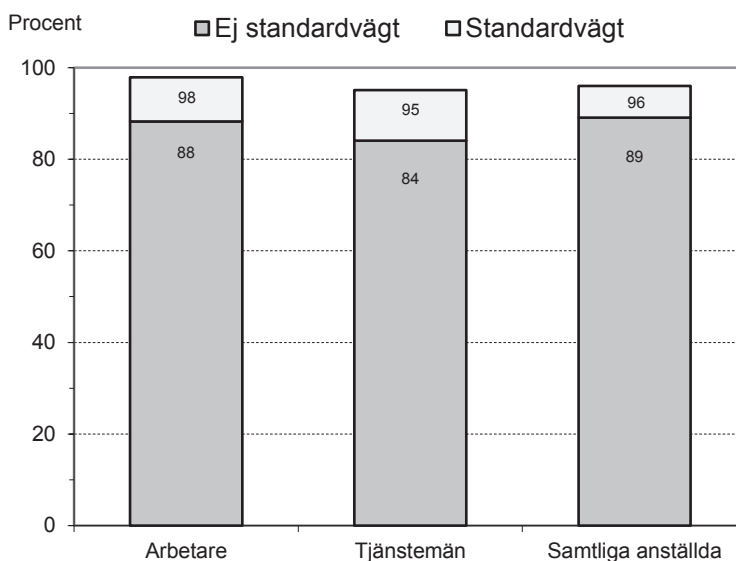
Löneskillnaden mellan kvinnor och män förklaras till stor del av att kvinnor och män mestadels arbetar inom olika sektorer och olika yrken plus att lönerna varierar mellan såväl sektorer som yrken på ett till synes systematiskt sätt. En metod för att ta hänsyn till detta vid jämförelse av kvinnors och mäns löner är att använda så kallad standardvägning. Standardvägning innebär i korthet att medellöner beräknas med antagande om att antalet kvinnor och män är lika många i varje yrkesgrupp inom respektive sektor och klass.

Standardvägning efter klass, sektor och yrke medför att kvinnors medellön i procent av mäns medellön ökar från 89 procent till 96 procent bland samtliga anställda. Standardvägning minskar alltså löneskillnaden mellan kvinnor och män påtagligt, dock i olika grad för arbetare och tjänstemän liksom för privat och offentlig sektor.

Bland arbetare medför standardvägning att löneskillnaden nästan försvinner helt då kvinnors lön i procent av mäns lön ökar från 88 procent till 98 procent. Inom offentlig sektor blir den standardvägda medellönen för kvinnor till och med högre, 103 procent, än den för män. Inom privat sektor stannar den dock på 96 procent

Även bland tjänstemän minskar standardvägning löneskillnaden. För samtliga tjänstemän ökar kvinnors lön i procent av mäns lön från 84 till 95 procent. I offentlig sektor ökar den från 90 till 100 procent och i privat sektor från 84 till 93 procent (se diagram 3.3 och tabell 3.1).

Diagram 3.3 Kvinnors lön i procent av mäns lön år 2019
Med och utan standardvägning efter yrke

Andel kvinnor och medellön efter sektor

De betydligt mindre löneskillnader som framträder när standardvägning används förklaras av att lönerna oftast inte skiljer sig nämnvärt mellan kvinnor och män *inom samma yrke*. Inom några yrken är medellönen till och med högre för kvinnor än för män.

Ändå kvarstår det faktum att medellönen för kvinnor endast var 88 procent av medellönen för män. Förklaringen till detta ligger i kombinationen av en könssegregerad arbetsmarknad och löneskillnader *mellan* olika yrken och sektorer. Det vill säga att kvinnor och män i huvudsak arbetar inom olika yrken och sektorer plus att medellönen oftast är lägre inom de yrken som domineras av kvinnor jämfört med mansdominerade yrken.

Detta kan även uttryckas med att ju *större* andel kvinnor en sektor innehåller desto *lägre* är sektorns medellön (relativlön). Detta framgår av diagram 3.4 och 3.5 vilka visar sambandet mellan andel kvinnor och medellön för arbetare och tjänstemän inom olika sektorer.

Sambandet är tydligast bland arbetare då alla sektorer med mer än 50 procent kvinnor hade medellöner som var lägre än de 27 500 kronor som var medellönen för samtliga arbetare (observationerna i nedre högra delen av diagram 3.4). Flertalet av de mansdominerade sektorerna hade däremot medellöner som var högre än medellönen för samtliga arbetare.

Även bland tjänstemän är sambandet mellan kön och lön relativt tydligt (se diagram 3.5). Sambandet mellan medellön och andel kvinnor är dock svagare än bland arbetare och sambandet har även minskat i styrka de senaste åren. Sektorn Finans (bank, försäkring- och finansbolag) bidrar också till ett svagare samband bland tjänstemännen då sektorn Finans hade mer än 50 procent kvinnor samtidigt som medellönen var den högst av alla sektorer. En närmare granskning visar dock att det främst var männen i sektorn Finans som hade hög medellön, 60 800 kronor medan medellönen för kvinnor stannade på 45 700 kronor (se bilaga 2).

Sambandet mellan medellön och andel kvinnor efter klass och sektor kan även beräknas matematiskt med en så kallad regressionsanalys. Resultatet redovisas under diagram 3.4 och 3.5 där värdena för respektive regressionslinje anges. Dessa värden låter sig tolkas rent konkret och för arbetare framgår att medellönen minskar med 82 kronor för varje procentenhet fler kvinnor som är anställda inom en sektor. Bland tjänstemän minskar medellönen med 200 kronor.

Diagram 3.4 Medellön och andel kvinnor efter sektor år 2019. Arbetare

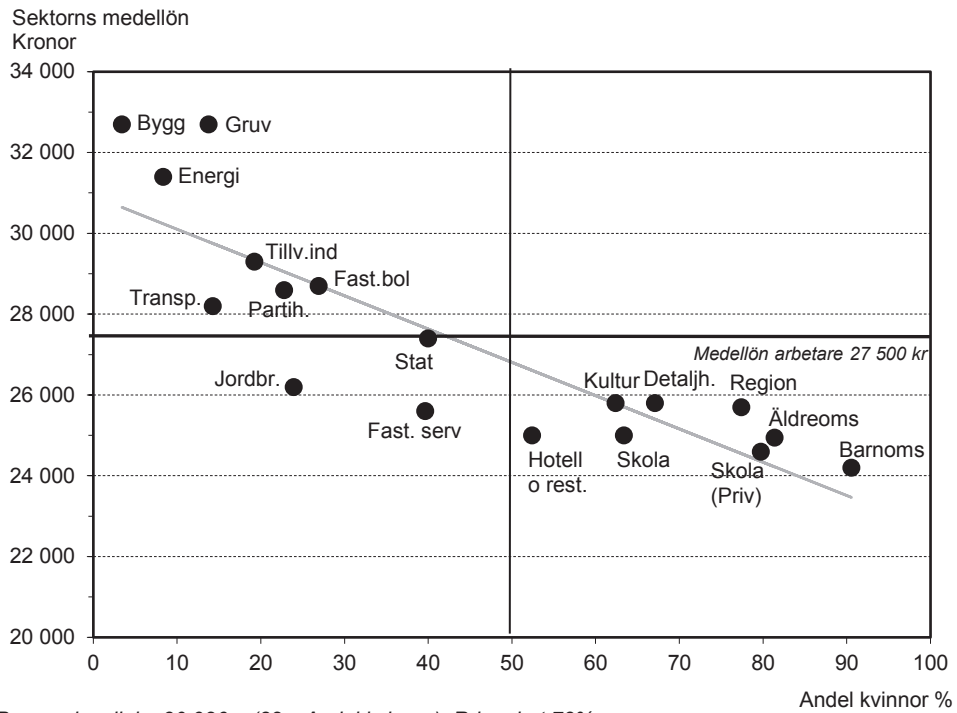
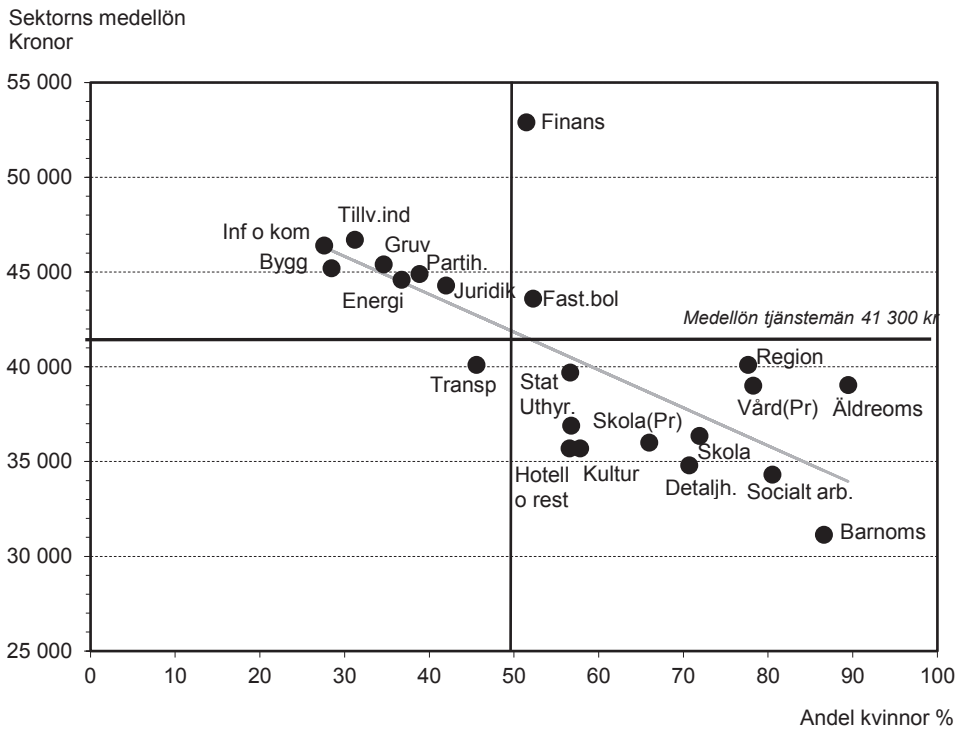

Diagram 3.5 Medellön och andel kvinnor efter sektor år 2019. Tjänstemän

Kvinnors lön i procent av mäns lön år 2000–2019

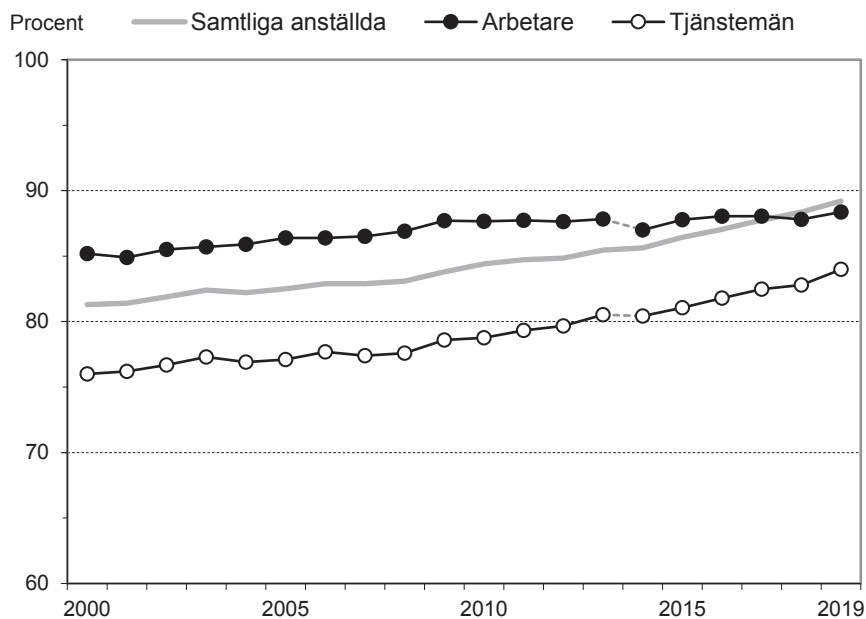
Utvecklingen av löneskillnaden mellan kvinnor och män i termer av kvinnors medellön i procent av mäns medellön visar att löneskillnaden minskat sakta men säkert på 2000-talet. Det gäller dock främst bland tjänstemän. Bland arbetare tycks utjämningen ha stagnerat.

Bland samtliga anställda har kvinnors medellön i procent av mäns medellön ökat från 81 till 89 procent år 2000–2019. Kvinnors lön i procent av mäns lön har alltså ökat med åtta procentenheter på 2000-talet.

Det är dock främst bland tjänstemän som löneskillnaden mellan kvinnor och män minskat på 2000-talet. Det gäller framförallt de tio senaste åren då kvinnors lön i procent av mäns lön ökat från 79 till 84 procent bland tjänstemän. Det vill säga en minskning av löneskillnaden med fem procentenheter, eller en halv procentenhet per år, år 2010-2019.

Även bland arbetare har löneskillnaden mellan kvinnor och män minskat på 2000-talet då kvinnors lön i procent av mäns lön ökat från 85 till 88 procent år 2000-2019. Större delen av denna utjämning skedde dock år 2000-2009 medan utjämningen de senaste tio-elva åren har avstannat bland arbetare då kvinnors lön i procent av mäns lön var cirka 88 procent såväl år 2008 som år 2019 (se diagram 3.6).

Diagram 3.6 Kvinnors medellön i procent av mäns medellön efter klass år 2000–2019*

* Värdena före och efter år 2014 inte är fullt jämförbara på grund av ny yrkeskodning (SSYK 2012) infördes i lönestatistiken år 2014.

Löner för kvinnor och män år 1913–2019

Arbetare inom gruv- och tillverkningsindustrin

År 1913 var medellönen för kvinnor lite drygt hälften, 53 procent, av männens medellön bland arbetare inom gruv- och tillverkningsindustrin. År 2019, 106 år senare, har medellönen för kvinnor ökat till att motsvara 94 procent av männens medellön (se diagram 3.7 och 3.8).

Minskningen av löneskillnaden mellan kvinnor och män har skett stegvis och främst i samband med tre händelser – rationaliseringen inom industrin efter första världskriget, arbetskraftsbristen efter andra världskriget och sloandet av kvinnolönerna på 1960-talet.

År 1913 var timlönen bland industriarbetare i genomsnitt 45 öre för män och 24 öre för kvinnor. Lönen var alltså hälften så hög för kvinnor som för män. Under 1920-talet expanderade dock flera delar av industrin vilka främst sysselsatte kvinnor, bland annat textil- och livsmedelsindustri. I samband med detta ökade kvinnornas löner till drygt 60 procent av männens lön på 1930-talet.

I slutet av 1940-talet tog kvinnornas löner ytterligare ett steg närmare männens i samband med den brist på arbetskraft som uppstod efter andra världskriget och kvinnornas löner ökade till cirka 70 procent av männens lön.

På 1960-talet togs kvinnolönerna tas bort ur kollektivavtalen. Samtidigt expanderade offentlig sektor och privat tjänstesektor kraftigt där allt fler kvinnor sysselsattes. Detta medförde en cirka 20 år lång period av minskad löneskillnad och kvinnors lön i procent av mäns lön ökade från 70 till 90 procent år 1960-1980.

Efter år 1980 avstannade dock utjämningen och kvinnors lön i procent av mäns lön planade ut runt 90 procent bland industriarbetare. Därefter har kvinnors lön i procent av mäns lön ökat i långsam takt till 94 procent år 2019.

Diagram 3.7 Timlön för kvinnor och män år 1913–2019
Arbetare inom industri. Löpande och fasta priser (2019 års)

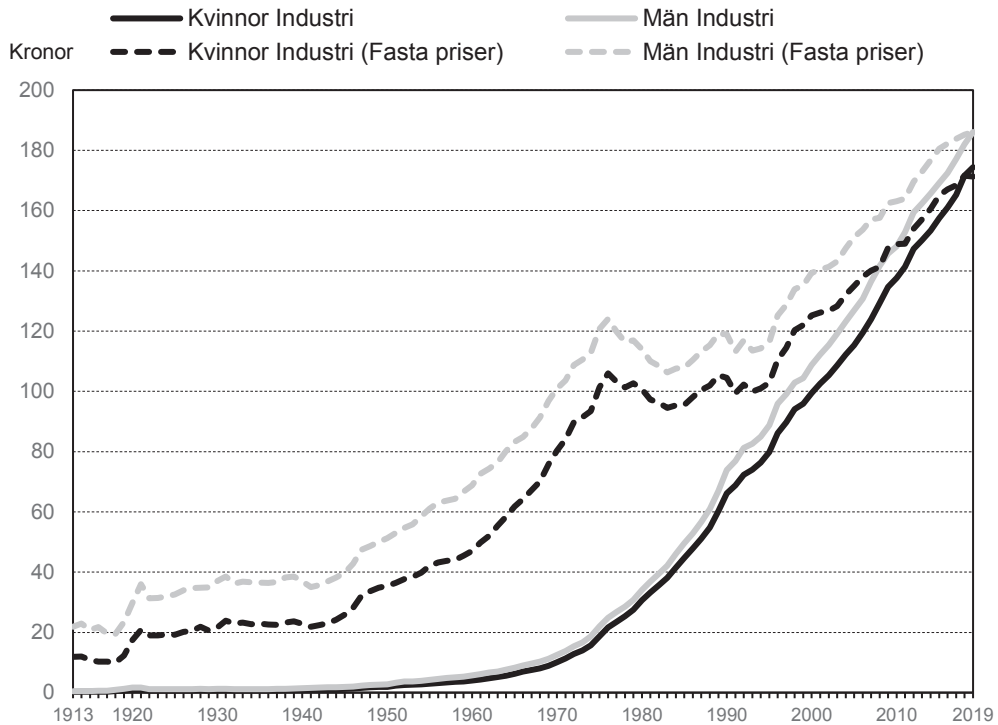
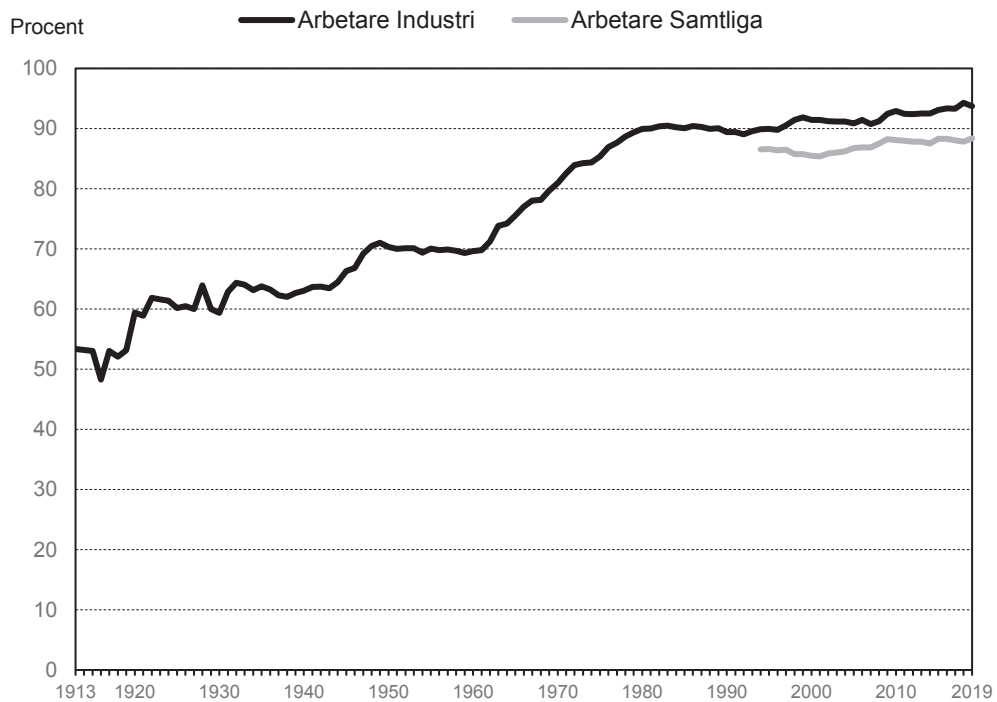

Diagram 3.8 Kvinnors lön i procent av mäns lön år 1913–2019
Arbetare inom industri och samtliga sektorer

Tjänstemän inom gruv- och tillverkningsindustrin

Löneskillnaden mellan kvinnor och män i gruv- och tillverkningsindustrin har varit större bland tjänstemän än bland arbetare alla år perioden 1913–2019. Första halvan av 1900-talet var kvinnornas medellön cirka 50 procent, av männens lön bland tjänstemän. På 1960-talet, i samband med att kvinnolönerna slopats i kollektivavtalen, inleddes dock en utjämning av lönerna även bland tjänstemän. Mellan år 1965-1980 ökade kvinnors lön i procent av mäns lön med cirka en procentenhet per år, från 53 procent år 1965 till 71 procent år 1980. Därefter avtog minskningstakten till cirka 0,4 procentenhet per år och med den takten har löneskillnaden fortsatt minska till de 89 procent som gäller år 2019 (se diagram 3.9 och 3.10).

Löneutjämningen bland tjänstemän har därmed inte avstannat på samma sätt som bland arbetare utan fortsatt i relativt jämn takt de senaste 40 åren. Drivkraften bakom denna löneutjämning bland tjänstemän har troligen varit strukturellt betingad i den meningen att andelen kvinnor ökat inom en rad tidigare mansdominerade yrken, till exempel jurist, ekonom och läkare.

Bland arbetare går det i dagsläget inte att se någon liknade strukturell långsiktig förändring mellan manligt och kvinnligt dominerade yrken, vilket troligen är en del av förklaringen till varför löneutjämningen stagnerat bland arbetare.

Tabell 3.7 Löner inom gruv- och tillverkningsindustri efter klass och kön år 1913–2019
Källa: SCB samt egna beräkningar

År	Arbetare (exkl. minderåriga)			Månadslön			Tjänstemän		
	Timlön	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga	Månadslön	Män	Samtliga
1920	1,0	1,6	1,5	200	340	310	270	540	450
1930	0,7	1,2	1,1	150	250	240	210	410	340
1940	0,9	1,5	1,3	190	300	270	230	450	370
1950	2	3	2,6	390	560	530	400	780	690
1960	4	6	5,4	760	1 100	1 040	850	1 650	1 450
1970	10	12	12	1 830	2 260	2 180	1 950	3 330	3 010
1980	31	34	33	5 210	5 790	5 680	6 030	8 440	7 960
1990	66	74	72	11 200	12 600	12 300	13 100	17 500	16 500
2000	99	109	107	16 900	18 500	18 200	22 100	28 000	26 500
2010	137	148	146	23 400	25 200	24 900	33 500	39 500	37 800
2019	174	186	184	29 600	31 600	31 300	42 300	47 400	45 800

Diagram 3.9 Månadslön för kvinnor och män år 1913–2019
Tjänstemän inom industri. Löpande och fasta priser (2019 års)

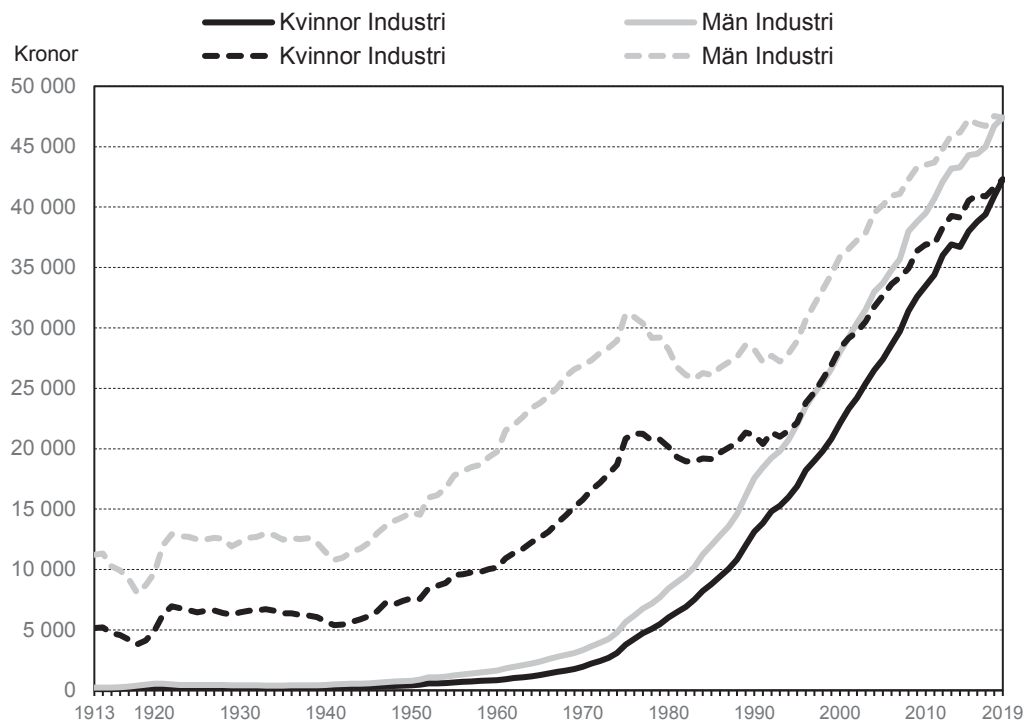
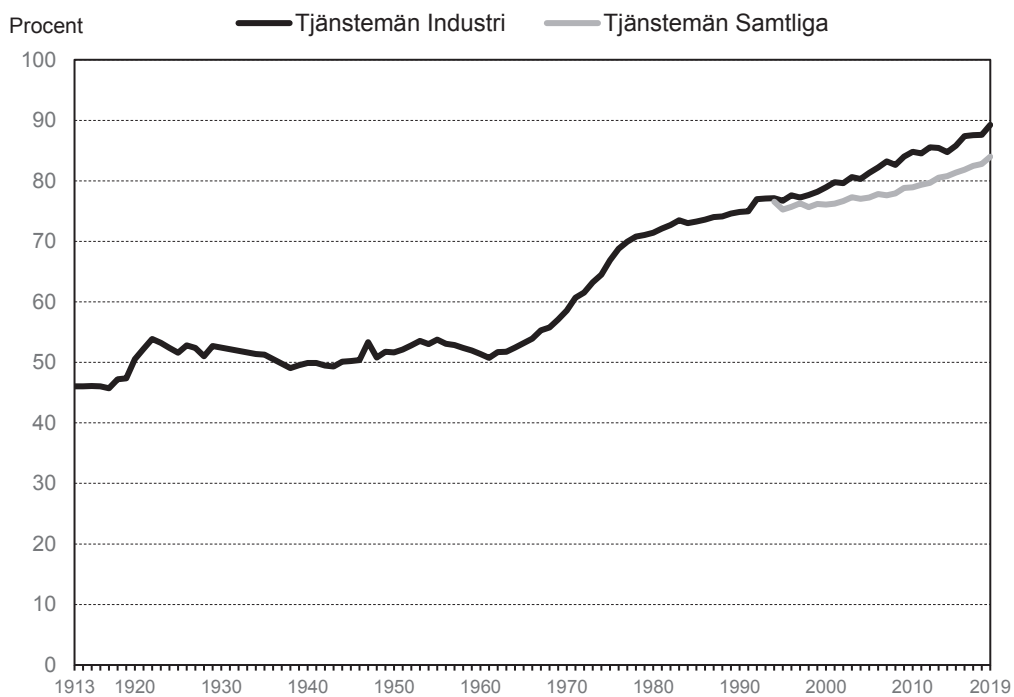

Diagram 3.10 Kvinnors lön i procent av mäns lön år 1913–2019
Tjänstemän inom industri och samtliga sektorer

Bilaga 1: Metod och dataunderlag

Rapporten syftar till att beskriva löner och löneutveckling för anställda efter klass och kön år 1913–2019.

Som dataunderlag används Statistiska centralbyrån (SCB) lönestrukturstatistik som redovisats i sin nuvarande form sedan år 1994.

Rapportens lönebegrepp är tid- och prestationslön (grundlön), helglön samt andra (fasta) löneförmåner. Lönebegreppet avses motsvara månadslön för heltidsarbete på dagtid.

Rörliga lönetillägg, som exempelvis för obekväm arbetstid, skiftgång eller övertid, ingår inte i rapportens lönebegrepp.

Skiftformstillägg inom tillverkningsindustrin är borträknat genom att timlön för arbete på enbart dagtid använts.

Lön för deltidarbete är uppräknad till heltid.

I de avsnitt som gäller löner och löneutveckling år 1913–2019, används dock lönebegreppet *lön för arbetad tid*. Detta för att få ett så jämförbart lönebegrepp som möjligt över hela mätperioden. I lön för arbetad tid ingår rörliga tillägg vilket de alltså inte gör i rapportens första lönebegrepp. Övertidsersättning ingår dock inte i något av de två lönebegreppen.

För privatanställda arbetare redovisar SCB endast timlön. LO har beräknat månadslön genom att multiplicera timlönen med 167,5 vilket motsvarar det genomsnittliga antalet arbetade timmar som en heltidsanställd i genomsnitt arbetar per månad med hänsyn till helgdagar under en 28-årsperiod.

År 2014 genomfördes en rad metodförändringar i lönestrukturstatistiken. En ny yrkeskodning, SSK 2012, infördes och populationen utökades med åldersgruppen 65-66 år. Dessutom infördes en korrigering av kodningen för arbetare och tjänstemän i privat sektor. Det gäller främst anställda inom statligt ägda bolag (SJ, Postnord m.fl.), statliga verk samt privat vård och omsorg. Dessa har tidigare kodats som tjänstemän oavsett yrke men nu gör SCB fördelningen på arbetare och tjänstemän utifrån att *arbetare* är anställda med yrken som organiseras av något LO-förbund och *tjänstemän* är anställda med yrken som organiseras av något TCO- eller SACO-förbund.

Exakt hur många anställda som nu kodas som arbetare men tidigare som tjänstemän, redovisas inte av Statistiska centralbyrån men uppskattningsvis gäller det cirka 100 000 anställda i statligt ägda bolag och statliga verk plus cirka 60 000 anställda inom privat vård och omsorg.

Denna omfördelning av arbetare och tjänstemän påverkade medellönen främst för tjänstemän i privat sektor då de flesta av de arbetare som tidigare kodats som tjänstemän hade lägre lön än genomsnittet för ”riktiga” tjänstemän. Medellönen för tjänstemän i privat sektor ökade därmed uppskattningsvis med cirka 1 500 kronor när arbetare tagits bort. För samtliga tjänstemän ökade medellönen med cirka 1 000 kronor.

Medellönen för arbetare påverkades inte lika mycket. Uppskattningsvis ökade den med cirka 200 kronor för såväl arbetare i privat sektor som för samtliga arbetare.

Bilaga 2: Månadslön* för anställda efter klass, kön och sektor år 2019

* Exklusive rörliga tillägg

Sektor	Kön	Arbetare		Tjänstemän		Samtliga	
		Antal	Månadslön	Antal	Månadslön	Antal	Månadslön
Samtliga sektorer	Män	1 154 600	28 900	1 032 600	45 200	2 212 400	36 600
	Kvinnor	921 700	25 500	1 218 300	38 000	2 156 800	32 600
	Totalt	2 076 000	27 500	2 250 200	41 300	4 369 200	34 700
Privat sektor	Män	1 037 100	29 300	808 300	46 500	1 845 400	36 800
	Kvinnor	547 500	25 800	648 800	39 200	1 196 300	33 000
	Totalt	1 584 500	28 200	1 457 200	43 200	3 041 700	35 400
A Jordbruk, skogsbruk och fiske	Män	20 000	26 600	3 900	44 100	23 900	29 500
	Kvinnor	6 300	24 500	2 100	36 300	8 400	27 400
	Totalt	26 300	26 200	6 000	41 400	32 300	29 000
B Gruvor och mineralutvinningsindustri	Män	5 000	32 600	1 700	47 800	6 700	36 400
	Kvinnor	900	41 100	1 700	37 700
	Totalt	5 800	32 700	2 600	45 400	8 400	36 600
C Tillverkningsindustri	Män	234 500	29 700	142 200	48 400	376 700	36 800
	Kvinnor	55 900	27 300	64 500	42 700	120 400	35 500
	Totalt	290 400	29 300	206 700	46 700	497 100	36 500
D+E Energi och miljö	Män	16 500	31 600	17 400	46 700	33 900	39 400
	Kvinnor	1 500	29 300	10 100	41 000	11 600	39 500
	Totalt	18 000	31 400	27 500	44 600	45 500	39 400
F Byggindustri	Män	220 300	32 800	49 500	48 000	269 800	35 600
	Kvinnor	7 800	29 000	19 700	38 300	27 500	35 700
	Totalt	228 100	32 700	69 200	45 200	297 300	35 600
G Handel och serviceverkstäder	Män	156 800	28 200	113 000	45 500	269 800	35 500
	Kvinnor	150 600	25 600	99 000	37 200	249 600	30 200
	Totalt	307 400	27 100	212 100	41 600	519 500	33 000
46 Partihandel	Män	46 700	29 100	79 500	47 200	126 200	40 500
	Kvinnor	13 800	26 600	50 500	41 400	64 300	38 200
	Totalt	60 500	28 600	130 000	44 900	190 500	39 700
47 Detaljhandel	Män	65 500	26 600	17 000	41 100	82 500	29 600
	Kvinnor	133 600	25 400	41 000	32 200	174 600	27 000
	Totalt	199 100	25 800	58 000	34 800	257 100	27 900
H Transport och magasinering	Män	129 800	28 300	25 200	44 100	155 000	30 800
	Kvinnor	21 600	27 800	21 100	35 300	42 700	31 500
	Totalt	151 400	28 200	46 300	40 100	197 700	31 000
I Hotell och restauranger	Män	62 700	25 300	7 300	36 900	70 000	25 500
	Kvinnor	69 100	24 700	9 500	34 700	78 600	25 900
	Totalt	131 800	25 000	16 800	35 700	148 600	26 200
J Information och kommunikation	Män	3 100	29 700	138 400	47 300	141 500	46 900
	Kvinnor	1 500	27 000	52 700	44 100	54 200	43 600
	Totalt	4 600	28 900	191 100	46 400	195 700	46 000
K Finans- och försäkringsverksamhet	Män	42 800	60 800	42 800	60 800
	Kvinnor	45 400	45 700	45 400	45 700
	Totalt	88 200	52 900	88 200	52 900
L Fastighetsbolag och fastighetsförvaltare	Män	19 000	29 300	19 100	47 400	38 100	38 400
	Kvinnor	7 000	26 900	20 900	40 100	27 900	36 800
	Totalt	26 000	28 700	40 000	43 600	66 000	37 700
M Juridik, ekonomi, vetenskap och teknik	Män	13 000	30 400	137 000	46 500	150 000	45 100
	Kvinnor	6 800	26 400	99 100	41 200	105 900	40 300
	Totalt	19 800	29 200	236 100	44 300	255 900	43 100
N Uthyrning, fastighetsservice, resetjänster mfl	Män	92 700	26 200	34 800	39 300	127 500	29 700
	Kvinnor	60 800	24 600	45 700	35 200	106 500	29 100
	Totalt	153 400	25 600	80 500	36 900	233 900	29 500
P Utbildningsväsendet	Män	6 100	25 500	24 100	37 300	30 200	34 900
	Kvinnor	24 000	24 300	46 700	35 300	70 700	31 600
	Totalt	30 100	24 600	70 800	36 000	100 900	32 600
Q Vård och omsorg, socialtjänst	Män	35 600	25 800	18 100	43 500	53 700	31 800
	Kvinnor	97 300	25 900	65 100	37 700	162 400	30 600
	Totalt	132 900	25 900	83 200	39 000	216 100	30 900
R+S+T+U Kultur, nöje och fritid mfl	Män	22 000	26 100	33 800	37 500	55 800	33 000
	Kvinnor	36 500	25 600	46 300	34 400	82 800	30 500
	Totalt	58 500	25 800	80 100	35 700	138 600	31 500
Summa Privat tjänsteproduktion (G- U)	Män	540 800	27 400	593 600	45 900	1 134 400	37 100
	Kvinnor	475 200	25 500	551 500	38 800	1 026 700	32 600
	Totalt	1 015 900	26 600	1 145 200	42 500	2 161 100	35 000
Offentlig sektor	Män	117 100	25 400	224 200	40 500	366 500	35 300
	Kvinnor	373 400	25 100	569 400	36 600	959 600	32 100
	Totalt	490 200	25 200	792 900	37 700	1 326 100	33 000
Stat	Män	8 100	28 400	82 700	41 600	114 400	39 400
	Kvinnor	5 400	25 900	107 700	38 200	124 200	37 400
	Totalt	13 500	27 400	190 200	39 700	238 600	38 400
Kommun	Män	95 200	25 100	99 000	36 400	195 800	30 800
	Kvinnor	321 100	25 000	313 600	35 500	639 100	30 200
	Totalt	416 000	25 000	412 000	35 700	834 900	30 300
Region	Män	13 800	25 300	42 600	48 100	56 300	42 600
	Kvinnor	46 900	25 800	148 100	37 800	196 300	34 900
	Totalt	60 600	25 700	190 700	40 100	252 600	36 600

.. Uppgift ej tillgänglig eller skattningen för osäker för att redovisa

Rapporten beställs från LO-distribution:
lo@strombergdistribution.se
Telefax: 026-24 90 26

September 2020
ISBN 978-91-566-3476-5
www.lo.se

OMSLAGSFOTO: Lars Forsstedt